Wikingin suomalaiset

Nordland

Kari Kuusela Olli Wikberg

Waffen-SS:n suomalaisen vapaaehtoispataljoonan ja muiden Wiking -divisioonassa palvelleiden suomalaisten kaksivuotinen taistelujen tie on erikoislaatuinen vaihe sotahistoriassa. Noin 1400 suomalaista taisteli toisen maailmansodan suurtaisteluiden pyörteissä Saksan eliittijoukoissa Puolassa, Ukrainassa, Donetsin laakiolla ja Kaukasuksella. Politiikan välikappaleena ja parhaan suomalaisen sotilaskunnon edustajina he täyttivät tehtävänsä loppuun asti esimerkillisesti. Tämä teos esittelee kuvin nuo kaksi vuotta.

ISBN 951-97506-0-6

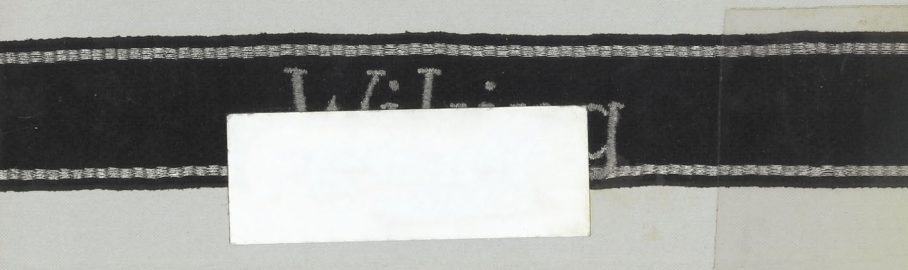

Wikingin suomalaiset

Kansi: 4./12. komppanian suomalaisvapaaehtoisia saapumiskatselmuksessa Hangossa 2.6.1943, vasemmalta komppanian päällikkö SS-Obersturmführer Mauri Sartio, SS-Untersturmführer Valle Vainio, SS-Oberscharführerit Klaus Vuoksela ja Martti Leppälä. SA-kuva

4th/12th Company 2.6.1943 at Hanko, company commander Mauri Sartio at left.

Kari Kuusela Olli Wikberg

Wikingin suomalaiset

Suomalaiset SS-miehet kuvissa
Finnish volunteers of SS-Division Wiking

Wiking-Divisioona Oy
Helsinki

ISBN 951-97506-0-6

Gummerus Kirjapaino Oy
Jyväskylä 1996

Sisällys

Lukijalle 7
Koulutus Saksassa 15
Divisioonan miehet 49
Vapaaehtoispataljoona siirtyy rintamalle 68
Asemasotaa ja taisteluja Mius-joella ja Kaukasiassa 74
Kaatuneet ja haavoittuneet 132
Täydennyskomppania Graziin 149
Tölzin upseerikurssit 165
Pataljoona kotiutetaan 181
Pataljoona lakkautetaan 201

Leenalle ja Miralle

Lukijalle

Yli viisi vuosikymmentä on kulunut siitä, kun tämän kirjan kuvat otettiin suomalaisten SS-vapaaehtoisten matkan varrelta. SS-miestemme erikoislaatuista kokemusta on käsitelty kahdessa julkaistussa tutkimuksessa, useissa muistelmateoksissa sekä kaunokirjallisuudessa sangen laajalti. Yhtenäistä kuvateosta ei kuitenkaan ole tehty ja olemme kokeneet sen puutteena. Vapaaehtoisten teot niin poliittisena panttina Saksalle kuin suomalaisina sotilainakin ansaitsevat mielestämme tämänkaltaisenkin tallentamisen.

Tämä kuvateos ei olisi ollut mahdollinen ilman merkittävää ulkopuolista apua. Ennen kaikkea kiitämme korvaamattomasta avusta SS-vapaaehtoisten yhdistystä Veljesapu ry:tä ja sen jäsenkuntaa. Ilman heiltä lainaksi saatua kuvamateriaalia ja tärkeitä taustatietoja tämä kirja olisi jäänyt tekemättä.

Lisäksi kiitämme Sotamuseota, Svenska litteratursällskapetia, Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskuksen Kuvaosastoa, Mika Hakanpäätä, Aarno J. Lylyä sekä Maarit Huovista (os.Tyrkkö).

Kirjan sivuille valitut kuvat ovat suureksi osaksi peräisin SS-miesten omista albumeista ja kuviin liittyvät tiedot on pyritty tarkistamaan mahdollisuuksien mukaan. Useassa tapauksessa kyseessä ovat kuitenkin muistinvaraiset tiedot viiden vuosikymmenen takaa. Emme siis usko, että lopputulos olisi kaikilta osin virheetön ja toivommekin lukijoiden, etenkin aikanaan tapahtumissa mukana olleiden kommentteja.

Helsingissä toukokuussa 1996

Kari Kuusela **Olli Wikberg**

Tausta

Suomalaisen SS-vapaaehtoispataljoonan muodostaminen oli alun perin Saksan taholta herätetty idea, johon Suomen poliittinen johto tarttui. Suomessa koettiin Neuvostoliiton uhka edelleen painostavana ja tukea haettiin sieltä, mistä sitä oli saatavissa eli Saksasta. Alkuvuodesta 1941 käynnistyneet keskustelut johtivat pian päätöksiin kummassakin maassa korkealla tasolla ja käytännön toimenpiteisiin pataljoonan muodostamiseksi ryhdyttiin maaliskuussa.

Käytännössä värväystehtävä annettiin hallitusneuvos, majuri Esko Riekille, entiselle Etsivän Keskuspoliisin päällikölle. Asiaa hoitamaan muodostettiin laajoja asiasta kiinnostuneita kansalaispiirejä edustava komitea ja sille varsinainen värväysorganisaatio. Värväys hoidettiin mahdollisuuksien mukaan julkisuudelta piilossa, lähinnä Neuvostoliiton reaktiota ajatellen. Värväys vuosi kuitenkin julkisuuteen keväällä 1941.

Saksa, jolla tässä vaiheessa jo oli suunnitelma Neuvostoliittoon hyökkäämisestä, oli kiinnostunut tämänkaltaisesta sotilaallisesta yhteistyöstä. Sen katsottiin voivan viedä pitemmällekin, olihan Suomen asema Saksan kaavaillun itärintaman pohjoisella siivellä merkittävä. Ulkomaalaisia vapaaehtoisia tuli näihin aikoihin useasta eri Saksan miehittämästä maasta saksalaisten palvelukseen. Ulkomaalaiset keskitettiin suurimmaksi osaksi Waffen-SS:ään, joka oli Saksan armeijan rinnalla laajenemassa oleva puhdas sotilasorganisaatio. Suomalaisia päättäjiä ei vapaaehtoisten sijoittuminen SS-järjestön piiriin erityisemmin kiinnostanut, pataljoona olisi haluttu Saksan perinteiseen armeijaan, Wehrmachtiin. Mielessä oli ensimmäisen maailmansodan aikaisen Jääkäripataljoona 27:n kaltainen yksikkö.

Värväys

Värväyksen hoitaminen annettin Helsingissä sijaitsevan Insinööritoimisto Rataksen huoleksi naamioimissyistä. Värväys ulotettiin eri puolille Suomea vapaaehtoisella värväysverkostolla huhtikuun aikana ja jo kesäkuun alkuun mennessä värväys oli päässyt tavoitteeseensa. Halukkaat seulottiin ensin paperien perusteella ja lopullinen valinta suoritettiin Helsingissä pidetyssä lääkärintarkastuksessa, jonka suorittivat saksalaiset lääkärit. Noin kahdesta tuhannesta halukkaasta hyväksyttiin vajaat 1600, joista vajaat 1200 lähti Saksaan.

Valituissa oli huomattavan paljon upseereita ja aliupseereita, koska saksalaiset kaavailivat laajentavansa värväyksen rykmentin tarvitsemaan miesmäärään asti. Tämä ei kuitenkaan toteutunut, vaan miehistön ja päällystön lukumäärien suhde oli matkaan lähteneissä aivan väärä. Tämä aiheutti myöhemmin paljon kitkaa ja pettymyksiä, mikä usean upseerin ja aliupseerin osalta johti ennenaikaiseen palveluksen keskeytymiseen.

Vapaaehtoiset tekivät kahden vuoden sitoumuksen palvella Waffen-SS:ssä etukäteen kerrotuin palkka- ja muin eduin. Palveluksen luvattiiin vastaavan palvelua Suomen armeijassa, millä oli asevelvollisuuttaan suorittamattomille suuri merkitys. Vapaaehtoisia ei

Hallitusneuvos, majuri Esko Riekki organisoi vapaaehtoisten värväyksen Suomen hallituksen aloitteesta. Hän oli kalterijääkäri ja entinen Etsivän Keskuspoliisin päällikkö.

myöskään voitaisi käyttää länsiliittoutuneita vastaan sodassa. Taustaltaan vapaaehtoisjoukko edusti kaikkia yhteiskuntaluokkia ja piirejä, poliittisestikaan se ei ollut erityisen värittynyt mihinkään suuntaan, äärilaidat puuttuivat. Siviilikoulutukseltaan vapaaehtoiset sen sijaan olivat huomattavasti paremmin kouluja käyneitä kuin suomalaiset keskimäärin tuolloin.

Vapaaehtoisten motiivit lähtöön olivat varmasti yhtä moninaiset kuin mitä lähtijöitä oli. Maanpuolustushenki oli nuoremman väen keskuudessa tuolloin mitä ilmeisimmin korkealla vuotta aikaisemmin päättyneen talvisodan jälkeen. Saksa lienee myös tuntunut houkuttelevalta, olihan se tuolloin Euroopan mahtavin valtakunta, jonka armeijat olivat kukistaneet siihenastisista vastustajista kaikki. Normaalin suomalaisen mahdollisuudet nähdä maailmaa olivat tuolloin hyvin rajoitetut ja tämäkin lienee lähtöpäätökseen vaikuttanut. Sotilaskoulutuksen hankkiminen Euroopan johtavan sotilasmahdin palveluksessa lienee houkutellut erityisesti sotilaan uraa suunnittelevia ja asevelvollisuutensa suorittamisen kynnyksellä olevia.

Vapaaehtoiset kuljetettiin meritse viitenä eri kuljetuseränä Saksaan. Ensimmäinen kuljetuserä lähti Suomesta 6.5.1941 ja viimeinen 5.6.1941. Kuljetusten saapuessa määränpäähänsä Saksa oli mobilisoimassa sotavoimiaan itään ja kuljetuksista erotettiin sotilaskoulutuksen saaneet ja sotakokemusta omaavat, jotka liitettiin SS-divisioona Wikingin eri yksiköihin muiden ulkomaalaisten vapaaehtoisten ja saksalaisten sekaan. Tämä oli Suomessa annettujen lupausten vastaista ja aiheutti pettymyksiä. Wiking -divisioonan mukana nämä ns. "divisioonan miehet" kokivat Saksan salamasodan syvälle Neuvostoliittoon. Saksaan lähti yhteensä 1197 vapaaehtoista, joista 337 oli aliupseeria ja 76 upseeria.

Felix Steiner oli Wiking -divisioonan ensimmäinen komentaja. Hän syntyi 1886 Itä-Preussissa ja aloitti sotilasuransa upseerikokelaana 1914 ensimmäisessä maailmansodassa. Hän osallistui taisteluihin niin itä- kuin länsirintamallakin ja jatkoi sotilasuraansa sodan jälkeen Reichswehrissä. Toisessa maailmansodassa hän aloitti Deutschland -rykmentin komentajana. Syksyllä 1940 hänet määrättiin uuden, suureksi osaksi ulkomaalaisista vapaaehtoista koostuvan SS-Division Wikingin muodostajaksi ja ylennettiin SS-Gruppenführeriksi. Steiner johti Wiking -divisioonaa idän sotaretkellä alkuvuoteen 1943, jolloin hänet määrättiin muodostamaan III SS-Panssariarmeijakuntaa. Sodan lopulla SS-Obergruppenführer Steiner komensi armeijaa lähellä Berliiniä. Hän kuoli 1966 kotonaan Münchenissä.

SS-Division Wiking

Wiking -divisioona oli viides muodostetuista Waffen-SS:n divisioonista ja kokonaan moottoroitu. Siinä oli idän sotaretken alkaessa yli 19 000 miestä kolmessa jalkaväkirykmentissä, tykistörykmentissä, tiedustelupataljoonassa, ilmatorjuntapataljoonassa, panssarintorjuntapataljoonassa, pioneeripataljoonassa, viestipataljoonassa ja huolto-osastossa. Jalkaväkirykmentit olivat nimiltään Germania, Westland ja Nordland. Divisioonaan sijoittuneet noin 430 suomalaista palvelivat pääasiassa Westlandissa ja Nordlandissa, joista jälkimmäiseen suomalaispataljoonakin aikanaan liitettiin. Suomalaisia oli kuitenkin hajallaan lähes kaikissa divisioonan yksiköissä. Divisioonan henkilöstöstä merkittävä osa oli vapaaehtoisia tanskalaisia, norjalaisia, flaameja, vallooneja ja hollantilaisia. Alle puolet divisioonan henkilöstöstä oli saksalaisia. Suomalaispataljoonan tultua rintamalle vuoden 1942 alussa siirrettiin divisioonassa vielä olevat suomalaiset vähitellen siihen. Tammikuun loppuun 1942 mennessä divisioonassa palvelleista suomalaisista oli kaatunut 81.

Sotilaskoulutuksen tarpeessa olevat suomalaisvapaaehtoiset kuljetettiin Stralsundin kautta Wieniin, jossa koulutus alkoi kesäkuun puolessa välissä alokaskoulutuksena. Heinäkuun alkupuolella suomalaispataljoona siirrettiin Stralsundiin Itämeren rannalle parempiin koulutusolosuhteisiin ja tämä vaihe kesti elokuun lopulle. Viimeinen koulutusvaihe alkoi elokuun lopulla Gross-Bornin suuressa harjoituskeskuksessa Pommerissa nykyisen Puolan alueella. Täällä koulutus oli taistelukoulutusta, joka huipentui komppanioiden taisteluharjoitusten kautta koko pataljoonan yhteisharjoituksiin.

Suomalaispataljoona, ensimmäiseltä nimeltään SS-Freiwilligen Bataillon Nordost, koostui esikunnasta ja neljästä jalkaväkikomppaniasta, joista neljäs oli ns. raskas, eli sillä

Jääkärieverstiluutnantti, SS-Obersturmbannführer Kalervo Kurkiala toimi suomalaispataljoonan yhteysupseerina ja kenttäpappina marraskuusta 1941 aina pataljoonan lakkauttamiseen asti. Kurkiala oli siviiliammatiltaan Hattulan kirkkoherra.

oli raskaita konekiväärejä, kranaatinheittimiä ja jalkaväkitykkejä. Pataljoonan henkilövahvuus oli noin 800 ja se oli täysin moottoroitu, jokaiselle ryhmälle kuuluvia kuorma-autojakin oli noin 100 ja päälle vielä henkilöautot ja moottoripyörät.

Rintamalle

Pataljoonan osalta Gross-Bornin koulutusvaihe päättyi joulukuun alussa 1941, jolloin marssi rintamalle alkoi. Rintamalla suomalaispataljoona liitettiin Nordland -rykmentin neljänneksi, ylimääräiseksi, pataljoonaksi nimellä IV (finn.)/Nordland. Ensimmäisen oman rintamakaistansa pataljoona sai Mius-joen varrelta läheltä Rostovia. Miuksen rintamalla ja siihen liittyvissä torjuntataisteluissa pataljoona pysyi aina kesään 1942 asti, jolloin alkoi saksalaisten uusi laaja hyökkäys Kaukasukselle.

Keväällä 1942 koko Wiking -divisioona organisoitiin ja varustettiin uudelleen kesän taisteluja varten. Tämä vaikutti myös suomalaispataljoonaan, josta tuli nyt Nordland-rykmentin kolmas pataljoona III (finn.)/Nordland lakkautetun kolmannen pataljoonan tilalle. Pataljoona sai uutta aseistusta ja uudet ajoneuvot loppuun kuluneiden ja hajonneiden tilalle.

Etenemistaistelut alkoivat suomalaispataljoonan osalta elokuun puolessavälissä Maikopin ja Tuapsen suunnalla. Syyskuussa pataljoona siirrettiin Terekille ja Malgobekin alueelle, jossa käytiin suurtaistelua. Marraskuun lopulla suomalaiset taistelevat Ordzonikidzen suunnalla, joulukuussa Stalingradin katastrofi alkoi vaikuttaa yleistilanteeseen ja suomalaispataljoonakin lähti Wiking -divisioonan mukana saarrettujen avuksi.

Tammikuussa 1943 alkanut yleinen vetäytyminen Kaukasukselta tempasi suoma-

SS-Hauptsturmführer Hans Collani määrättiin suomalaispataljoonan komentajaksi. Hän oli syntynyt 1908 Stettinissä aktiiviupseerin poikana ja toimi aluksi kauppaedustajana. Collanin sotilasura alkoi vapaaehtoisena SA-miehenä 1932 ja jatkui 1933 Hitlerin henkivartiostossa Leibstandarte SS Adolf Hitlerissä, jossa hän palveli SS-Hauptsturmführerinä mm. komppanianpäällikkönä ja adjutanttina. Collani osallistui Puolan ja Ranskan sotaretkiin. Ennen suomalaispataljoonaa hän palveli Nordland -rykmentissä ja Wiking -divisioonan esikunnassa. Hänet ylennettiin SS-Sturmbannführeriksi 20.4.1942 ja SS-Obersturmbannführeriksi 20.4.1943. Collani kaatui Narvan rintamalla hollantilaisista muodostetun SS-Freiwilligen-Panzergrenadier-Regiment 49 "De Ruiter":in komentajana 29.7.1944. Hänet ylennettiin kuoleman jälkeen SS-Standartenführeriksi ja hänelle myönnettiin Rautaristin ritariristi. Collani on haudattu Tallinnaan.

laisetkin mukaansa takaisin ohi Rostovin Krasnoarmejskojen seudulle ja aina Donetsille asti. Helmikuussa suomalaispataljoona oli mukana Wikingin vastahyökkäyksessä Izjumiin ja maaliskuussa rintamalinjat jähmettyivät paikalleen. Huhtikuussa alkoi suomalaisten kaksivuotisen sopimuskauden umpeutuminen olla lähellä ja pataljoona irroitettiin rintamalta 10.4.1943. Pitkä rautatiematka kohti Saksaa alkoi. Koko rintamalla olon aikana pataljoonassa kaatui 137 suomalaista.

Political background

During the first months of 1941 Finland felt again the threat of Soviet Union. The German idea of a Finnish volunteer unit serving in the German armed forces was seen in Finland as an ideal political manouvre to get support against Soviet Union. The great offensive to the east was already coming and Germany saw Finland as a potential ally. Thus a force of 1200 volunteers was recruited in a couple of months to make up a volunteer battalion. The task of recruiting was given to Major Esko Riekki, a former high-ranking police official. Thus the government of Finland tried to keep the recruiting as a secret. Military service in Germany was granted as equalt to service in Finland and active army personnel got leave to go to Germany. After the Stalingrad catastrophe the leaders of Finland had no trust in the German victory in the east and in the whole war. Thus the men of battalion were withdrawn in the summer 1943.

Waffen-SS:n sotilasarvot		Rank equivalents
SS-Schütze	sotamies	Private
SS-Oberschütze	sotamies	Senior private
SS-Sturmmann	korpraali	Lance-Corporal
SS-Rottenführer	korpraali	Corporal
SS-Unterscharführer	alikersantti	Senior Corporal
SS-Scharführer	kersantti	Sergeant
SS-Oberscharführer	ylikersantti	Staff Sergeant
SS-Haupscharführer	vääpeli	Sergeant-Major
SS-Sturmscharführer	vääpeli	Warrant Officer
SS-Untersturmführer	vänrikki	2nd Lieutenant
SS-Obersturmführer	luutnantti	Lieutenant
SS-Hauptsturmführer	kapteeni	Captain
SS-Sturmbannführer	majuri	Major
SS-Obersturmbannführer	everstiluutnantti	Lieutenant-Colonel
SS-Standartenführer	eversti	Colonel
SS-Oberführer	ei vast. arvoa	Senior Colonel
SS-Brigadeführer	kenraalimajuri	Brigadier-General
SS-Gruppenführer	kenraaliluutnantti	Lieutenant-General
SS-Obergruppenführer	kenraalimajuri	Major-General
SS-Oberstgruppenführer	kenraalieversti	General

Waffen-SS:n arvomerkit olivat sekä vasemmassa kauluslaatassa että olkapoleteissa. Oikeassa kauluslaatassa kannettiin kahta s-kirjainta, jotka tulivat sanasta Schutzstaffel, suojeluosasto. Kuvassa Wikingin Tiedusteluosasto 5:ssä palvellut SS-Oberscharführer Kalle Tuominen.

Koulutus Saksassa

Saksaan lähteneet noin 1200 vapaaehtoista kuljetettiin viitenä eränä yli Itämeren. Kolme ensimmäistä kuljetuserää lähtivät Turusta ja saapuivat Danzigiin toukokuun aikana. Näiden kuljetuserien miehet olivat suurimmaksi osaksi sotilaskoulutuksen saaneita ja rintamalla olleita ja heidät sijoitettiinkin suoraan Wiking -divisioonan eri yksiköihin. Stralsundissa tapahtuneen varustamisen jälkeen rintamalle lähtevät kuljetettiin Heubergiin. Neljäs ja viides kuljetuserä lähtivät Saksaan kesäkuun alussa, edellinen tuli Stettiniin 5.6. ja jälkimmäinen Danzigiin 7.6. Kumpikin näistä eristä päätyi Wieniin, jossa vapaaehtoispataljoona sai muotonsa. Heinäkuun alussa koulutus jatkui Stralsundissa ja elokuun lopulta aina joulukuun alkuun Gross-Bornissa ennen rintamalle lähtöä.

Training in Germany

The Finnish volunteers were transported in five batches during May and the beginning of June to Germany. First three batches consisting of men with former military training were almost totally incorporated in various units of Wiking Division, which was mobilizing for the offensive to the east. The last two batches with men without military training headed to Wien where the volunteer battalion was formed. In July it was trasferred to Stralsund and at the end of August to Gross-Born training area. After the training was completed the battalion was sent to the eastern front on 3.12.1941.

Vapaaehtoisten kuljetus tapahtui viidessä eri erässä meritse Saksaan. Kuvassa neljännen kuljetuserän vapaaehtoisia Bahia Lauran kannella 2.6.1941 matkalla Vaasasta Stettiniin.

The volunteers were brought over the Baltic to Germany in five transports.

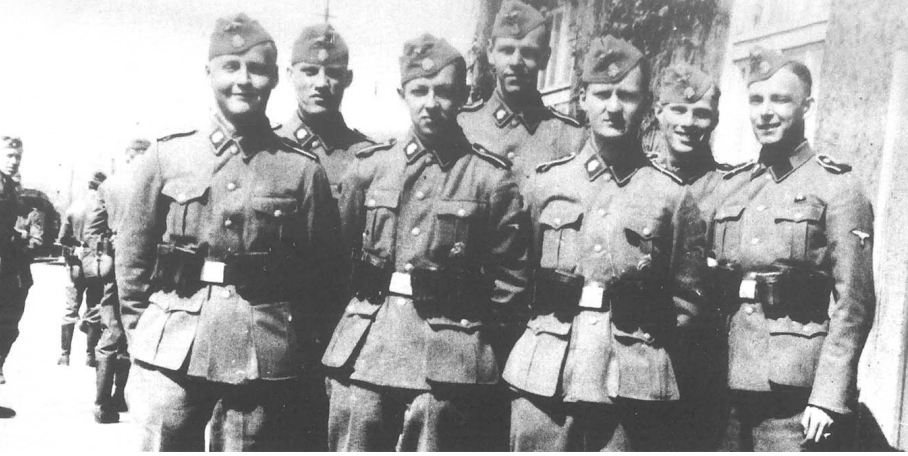

Ryhmä suomalaisia upseereita on kuvassa muuttunut SS-miehiksi, arvomerkit kun vielä puuttuvat. Asepukujen entiset käyttäjät olivat olleet SS-Totenkopf-divisioonan väkeä, oikean kauluslaatan pääkallo oli tämän divisioonan erikoisuus. Ylärivissä vasemmalta Tuure Alhonen, Teuvo Hatara ja Juhani Hukkanen, eturivissä Seppo Backberg, Matti Autio, Martti Koivula ja Paavo Koivuvaara.

A group of Finnish officers shortly after changing to SS uniform. The former users of the uniforms were from the Totenkopf Division (above). A group of volunteers at Stralsund prior to the transport to Wien.

Joukko viidennen kuljetuserän miehiä katsoi aiheelliseksi asettua kuvaan Stralsundissa kesäkuussa ennen lähtöä Wieniin. Huomattava osan kuvan vapaaehtoisista sijoittui aikanaan suomalaisen vapaaehtoispataljoonan 1. komppaniaan.

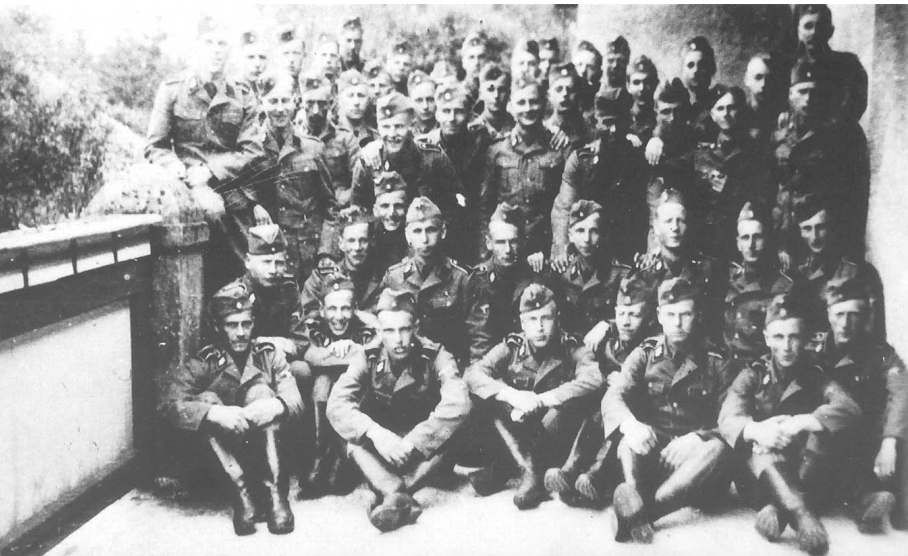

Koulutuksen lomassa oli mahdollisuus myös tutustua nähtävyyksiin. Kuvauspaikka lienee Radolfzell ja järvinäkymiin tutustutaan saksalaisen ryhmänjohtajan opastuksella. Miehet ovat 3. komppaniasta.

Men from 3th Company at Radolfzell (above).At first Finnish NCO`s were not given equal ranks, here newly appointed SS-Rottenführers pose for the picture in the end of June 1941.

Suomesta aliupseereina lähteneet aloittivat Saksassa tavallisina sotamiehinä, mikä oli vastoin lupauksia ja aiheutti monia pettymyksiä. Kuvassa suomalaispataljoonan 2. komppanian aliupseerit SS-Rottenführereinä yhteiskuvassa ilmeisesti ylennyksen jälkeen juhannuksen tienoilla 1941. Tulevaa saksalaistakin aliupseeriarvoa ennakoi olkapoletin poikkinauha, joka kertoo miesten olevan Unterführer-Anwärtereitä, "aliupseerikokelaita".

Suomalaispataljoonan koulutus alkoi toden teolla 18.6.1941 Wienin SS-kasarmeilla, SS-Kaserne Schönbrunnissa, jossa miehet jaettiin lopullisesti ryhmiin ja joukkueisiinsa. Kuva kasarmin pihalta kiväärikekoineen ja pakattuine tornistereineen kertoo säntillisestä saksalaisesta järjestyksestä. Kiväärit jaettiin miehille 30. kesäkuuta.

The barracks of SS-Kaserne Wien, where the volunteer battalion was in basic training (above). Inspection before the first Sunday leave.

Ensimmäinen iltaloma on jokaisen sotilaan mieleenpainuva hetki, jossei muuta niin siihen liittyvän asun tarkastuksen takia. SS-Untersturmführer tarkastaa ja aliupseerit seuraavat tapahtumaa. Ensimmäiselle iltalomalle päästiin vasta kolmantena Wienissä olon sunnuntaina 29. kesäkuuta.

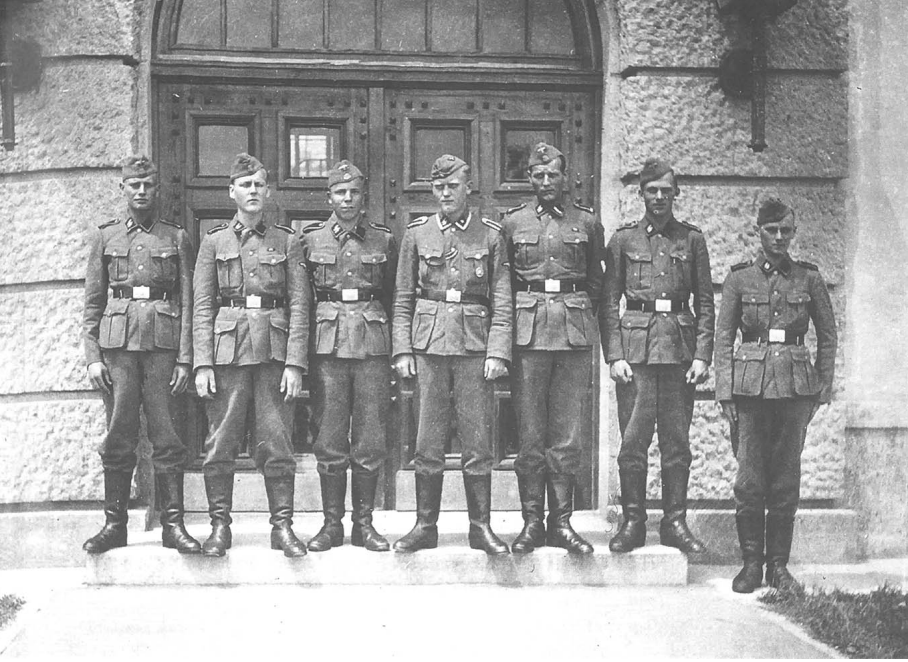

Eräs 2. komppanian ryhmä Wienin koulutuskaudelta, kuvassa vasemmalta Olavi Lampinen, Martti Alaranta, Lauri Hirvonen, saksalainen ryhmänjohtaja SS-Unterscharführer Schindler, Osmo Vikstedt, Alf-Erik Silfverberg ja Brynolf Palmgren. Vikstedin kohtalo oli erikoinen saksalaisen vartijan ammuttua hänet pataljoonan keittiöön yöllä tehdyn ruoan näpistysyrityksen yhteydessä.

A group from 2nd Company at Wien (above). Platoon leader of the sappers wearing a tropical helmet.

Pataljonan upseerikunta oli aluksi kokonaan saksalaista, kuten kuvan SS-Untersturmführer, ilmeisesti Reubold. Hellekypärä ei kuulunut normaaliin varustukseen.

Marssit kuuluivat ohjelmaan Wienin alokaskoulutuksen aikana. Kuvassa ilmeisesti 2. komppania marssilla Wienin Rosenwaldissa, kestävyyttä koeteltiin pakkaamalla tornisteriin tiiliskiviä.

The 2nd Company marching at Rosenwald, Wien carrying bricks in their packs (above). The battalion was moved in July to Stralsund for better training conditions.

Wienin SS-kasarmit olivat kaupungissa ja maastossa tapahtuva koulutus oli vaikea järjestää. Pataljoona siirrettiinkin parempiin koulutusolosuhteisiin Stralsundiin, jonne kaksipäiväisen junamatkan jälkeen saavuttiin 9.7.1941. Kuvassa Stralsundin kasarmit kaupungin ulkopuolella.

Sunnuntait olivat miehille helpompia kuin viikon muut päivät ja aikaa riitti vaikka asepuvun tuuletamiseen, kuten nämä 3. komppanian I joukkueen miehet ovat päättäneet Stralsundissa tehdä.

Men from I platoon of 3rd Company airing their uniforms at Stralsund (above). Officers of 4th Company at Stralsund.

Upseereita 4. komppaniasta Stralsundissa heinäkuussa 1941, vasemmalta SS-Untersturmführer Ulf-Ola Olin, SS-Untersturmführer Erich Lange, komppanianpäällikkö SS-Obersturmführer Franz Pleiner, SS-Untersturmführer Kaarlo Kuutti, komppanian varapäällikkö SS-Untersturmführer Heinz Walgenbach ja SS-Oberscharführer Hans Koenen.

Saksalaisen tavan mukaan pataljoonan taistelukoulutuksen loppusilaus annettiin leiriolosuhteissa. Tätä varten pataljoona siirrettiin 22.8. alkaen 300 km päähän Itä-Pommeriin Truppenübungsplatz Gross-Borniin, jossa tulijoita tervehti "Kolme krenatööriä". Gross-Born oli uudenaikainen harjoitusalue, jonka mäntykankailla suomalaispataljoona vietti yli kaksi kuukautta.

At the end of August the battalion was moved to the training centre of Gross-Born, Pomerania. "Drei Grenadiere" was a well known road sign there (above). SS-Haupstcharführer Eggers explaining the secrets of the MG 34.

Gross-Bornissa koulutus jatkui ja tiivistyi. Myös ammunnoille oli paremmat mahdollisuudet kuin Stralsundissa, SS-Hauptscharführer Eggers selittää MG 34:n saloja suomalaiselle vapaaehtoiselle.

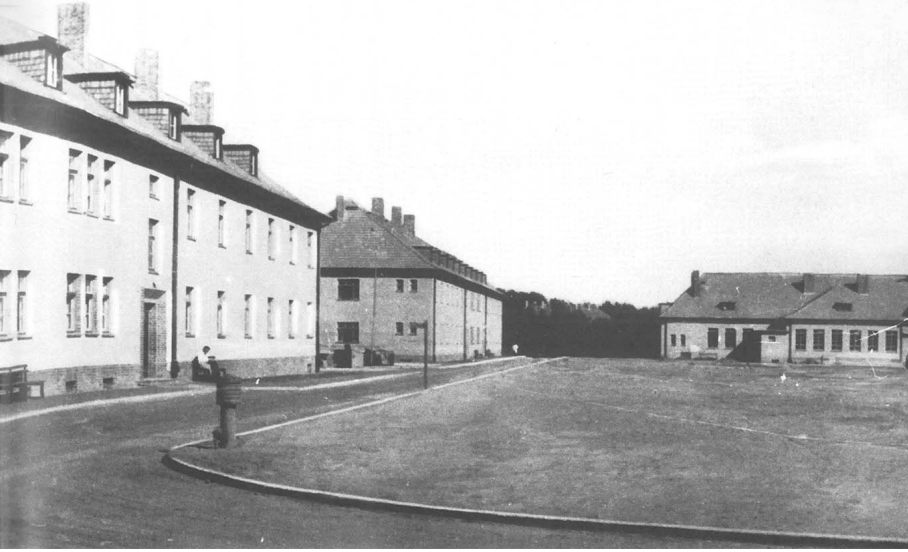

Gross-Bornin kasarmit olivat uudenaikaiset ja tilavat. Yläkuvassa on vasemmalla suomalaispataljoonan 4. komppanian kasarmi, keskellä 2. komppanian ja oikealla yhdistetty ruokala- ja kanttiinirakennus. Alakuvassa alueen muita rakennuksia.

To the left the barracks of the 4th Company, in the centre the barracks of the 2nd Company and to the rigt the canteen and mess building (above). Below other buildings in Gross-Born.

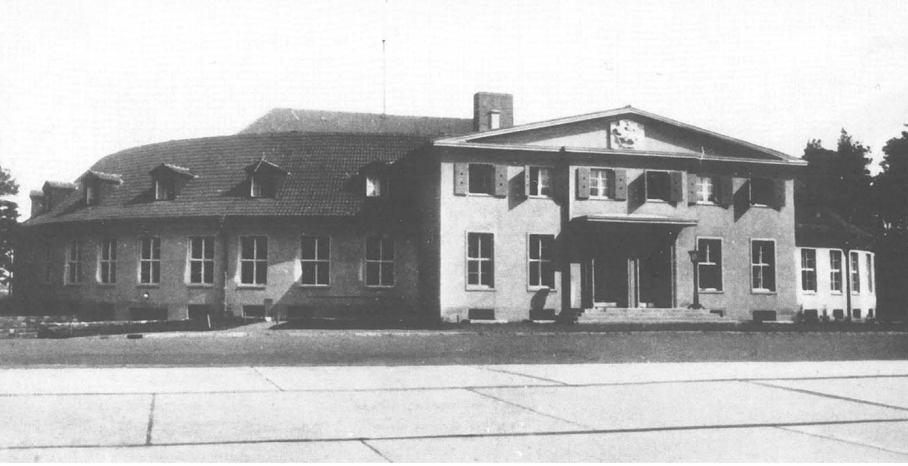

Gross-Bornissa oli myös komea upseerikasino, jonka sisätilat jäivät valtaosalle vapaaehtoisista "luokka-rajojen" takia luonnollisesti vieraiksi. Upseereille jäi aikaa sen palvelusten käyttöön, upseerivakanssit kun pataljoonassa olivat pitkään saksalaisten käsissä.

Officers mess in Gross-Born (above). Finnish officers in Gross-Born.

Suomalaisupseerien asema hiersi pitkää suomalaisten ja saksalaisten välejä, alkuperäiset lupaukset eivät toteutuneet. Sotakokemuksistaan huolimatta suomalaisupseerit seurasivat miesten koulutusta pitkään sivusta. Kuvassa vasemmalta SS-Untersturmführer Tauno Pohjanlehto, SS-Obersturmführer Erich Hannus, SS-Obersturmführer Erkki Lautia ja SS-Untersturmführer Toivo Vaaramo Gross-Bornissa.

Gross-Bornin kankailla harjoiteltiin mm. yhtä saksalaisen jalkaväkikoulutuksen perusasiaa, kevyen konekivääri MG 34:n hallintaa. Ampujan ja apulaisen yhteistoimintaa opittiin perusteellisen äksiisin kautta.

Light machine gun training in Gross-Born.

Saksalaisen kiväärimiehen ase oli suomalaisittain lyhyt Kar 98k, Mauser-järjestelmän karabiini. Ase tuntui sopivan suomalaiseenkin käteen, koska pataljoona ampui rata-ammunnoissa huomattavasti paremman tuloksen kuin saksalainen jalkaväkipataljoona keskimäärin.

Kar 98k was the standard infantry weapon. To the surprise of the German instructors the Finnish volunteer battalion shot much better results than an ordinary German battalion.

Suosittu tapa poseerata näyttää olleen käyttää MG 34:ää apuna. Kuvassa 3.komppanian Kai Lindgren Gross-Bornissa.

Kai Lindgren posing with MG 34 (above). Men from 1st Company at Gross-Born wearing camouflage smocks and helmet covers.

Tiukan koulutuksen lomassa oli aikaa ottaa kuva muistoksi. Kuvassa 1. komppanian miehiä tauolla. Taisteluvarustukseen kuului myös kypärän päälle vedettävä Tarnüberzug, maastokankaasta valmistettu suojus ja samasta materiaalista tehty Tarnjacke, joka peitti asetakin kaulusta lukuunottamatta ja maastoutti kantajansa tehokkaasti. Maastokankaan käytössä Waffen-SS oli tuolloin edelläkävijä koko maailmassa.

Waffen-SS kantoi kypärissään merkkiä, jossa hopeanvärisellä pohjalla oli kaksi salamaa mukailevaan s-kirjanta. Konekiväärimiehet ovat vasemmalta Heikki Olsson ja Heikki Raevaara, molemmat 1.komppaniasta.

Heikki Olsson and Heikki Raevaara firing an MG 34 (above). MG 34 with anti-aircraft tripod.

MG 34:ää oli mahdollista käyttää myös ilmatorjunnassa kolmihaaraiselta ilmatorjuntajalustalta ampuen, kuten tässä harjoituksissa Heikki Olsson tekee. Apuna ovat Iivari Kemppinen ja Kosti Parviainen, kouluttajana saksalainen Kurt Hamnes, kaikki 1. komppaniasta.

Kaasunaamarin käyttöä koulutettiin perusteellisesti, vaikka sitä ei tositoimissa koskaan tarvittukaan. Taisteluvarustuksessa kaasunaamaria kannettiin hihnasta peltisessä säiliössä.

Training with gas mask was common (above). Men from I platoon of 1st Company.

Gross-Bornin harjoitusalueen tienviitta oli maamerkki ja samalla sopiva valokuvaustausta näiden 1. komppanian 1. joukkueen miehille.

4. komppanian 2. joukkueen miehiä Gross-Bornissa, seisomassa vasemmalta Harri Helme, Aarne Meronen, Erik Korte, Pentti Alanne, Veli Pietilä, Olli Nyrke, Veli Jussila, istumassa vasemmalta Olavi Pokela, Antti Jaranko, Kauko Viitanen, Onni Eklund, Tapio Nuutinen ja Kosti Cande.

Men from II platoon of 4th Company (above). Field post was an important link to home.

Postin kulku oli kaukana kotimaasta oleville miehille tärkeä. Heikki Olsson on kuvassa ilmeisesti postittamassa kirjettä kotimaahan, koska nojailee Saksan postilaitoksen laatikoon.

Hieman saksalaisesta ohjesäännöstä poikkevan tavan asettaa kivääri yhteen ovat keksineet nämä 4. komppanian miehet Gross-Bornissa.

Men from 4th Company with their rifles in a very un-military heap (above). The last big manouvres of the battalion were held around Tempelburg in the beginning of October.

Pataljoonan koulutuksen loppuvaiheessa tehtiin pataljoonaan koulutustarkastus 6.–8.10.1941, jonka kuluessa pataljoona liikkui laajalla alueella autoilla ja jalan marssien. Taisteluharjoitusten lomassa ehti joku kuvata 2. komppanian 2. joukkueen miehiä kuorma-autonsa lavalla Tempelburgissa.

2. komppanian ensimmäisen joukkueen 3. ryhmä jossakin Gross-Bornin harjoitusalueella, ehkä juuri lokakuun alkupuolella koulutustarkastuksen yhteydessä, koska taustalla näkyy pataljoonan kuorma-autoja kolonnana.

Third group of I platoon/2nd Company (above). River crossing in training.

Vesistökoulutustakaan ei Gross-Bornissa unohdettu.

Suomalaispataljoonan 1. komppanian 1. joukkueen 1. ryhmä Gross-Bornissa, vasemmalta Hilpi Himanka, Esko Heiskanen, Väinö Peräntie, Vilho Hokkanen, ryhmänjohtaja SS-Unterscharführer Sven Elmgren, Kalevi Lummeranta, Kauko Hiiri, Per-Olof Skog ja Valde Korpela.

First group of I platoon/ 1st Company (above). Four volunteers at the barracks of Gross-Born.

SS-Schützet Erkki Mansikka, Esko Markkanen, tuntematon ja Paavo Lestinen Gross-Bornin kasarmialueella.

Gross-Bornin harjoitusalue muistutti maastoltaan Suomea mäntymetsineen. Kuvassa äärimmäisenä oikealla Veikko Penttinen ja hänen vieressään Kalervo Kallio, molemmat 1. komppaniasta.

The terrain in Gross-Born was very similar to the Finnish one (above). Three volunteers at Hitler Höhe, Gross-Born.

Harjoitusalueelta löytyi Saksan johtajan mukaan nimetty Hitler Höhe, jolla tässä lepäilevät syyskuun lopulla 1941 3. komppaniaan kuuluneet vasemmalta Aarno Lusa, Pertteli Yli-Harja ja Heikki Valkama.

Kasarmialueen kiinnekohtia oli päävartio.

Main guard at Gross-Born (above). Finns waiting for the opening of the mess.

Kanttiini oli tärkeä tekijä sotilaan elämässä Gross-Bornissakin, oven avautumista odottelevat vasemmalta Uuno Ukkola, Mikko Penttilä, Tauno Rantanen, Ahti Rahikkala ja Henry Hoffren.

Pataljonalle muodostettiin oma orkesterin soittotaitoisista vapaaehtoisista elokuun puolivälissä SS-Untersturmführer Tauno Pajusen johdolla. Orkesteri esiintyikin useita kertoja koulutusaikana mm. pataljoonan lipun luovutustilaisuudessa. Rintamalla soittaminen jäi.

The battalion band (above). Men from II platoon/4th Company.

4. komppanian toisen joukkeen miehet vasemmalta Erkki Pitkänen, Henry Lahti, Lauri Liukkonen ja Aarne Meronen yhteiskuvassa.

Lokakuussa 1941 kymmenkunta suomalaista pääsi tutustumaan Potsdamiin. Yläkuvassa tutustutaan saksalaisen upseerin johdolla Sanssouciin. Vasemmalta kaksi ensimmäistä ovat tuntemattomia, kolmas on Simo Rautala. Saksalaisesta seuraavat oikealla ovat Kai Lindgren, Heikki Osmonsalo, Pentti Koivisto, Lasse Nevanlinna ja Olavi Helaseppä.

Finns visiting Sanssouci in Potsdam.

Yläkuvassa mainitun vierailun yhteydessä poseerattiin myös naisseurassa, vasemmalta tuntematon, Simo Rautala, Olavi Helaseppä, Siiri Tuomola, Kai Lindgren ja Pentti Koivisto.

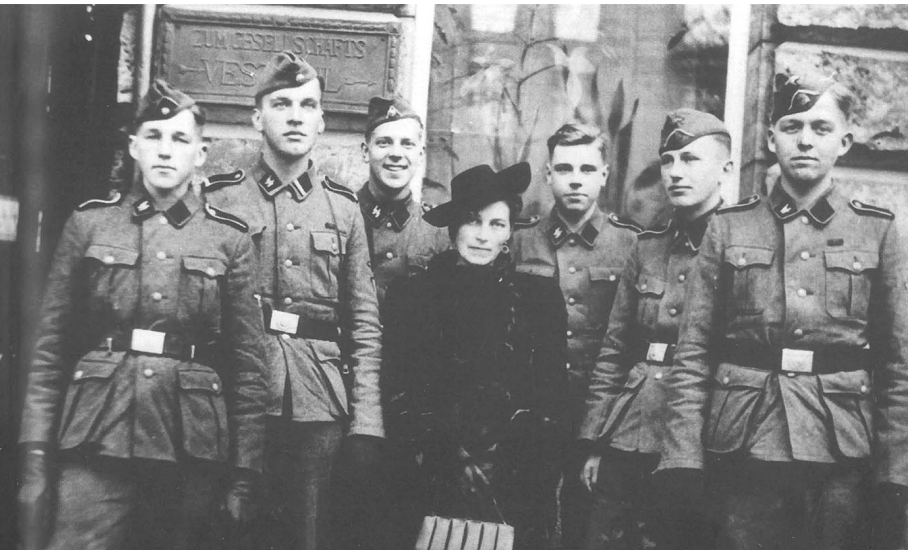

Suomalaisupseerien ja -aliupseerien osa harjoituksissa oli usein vain seurata tapahtumia, kuten kuvassa tekevät neljäntenä vasemmalta SS-Unterscharführer Esko Hakala, Reino Pekkarinen ja äärimmäisenä oikealla SS-Untersturmführer Erkki Lautia.

Finnish NCOs and officers at the training ground (above). The sergeant major of 1st Company, Buchholz dealing food.

Ruokailu oli ja on tärkeä hetki sotilaan päivärytmissä. Kuvassa jakaa ruokaa 1. komppanian vääpeli Buchholz.

Suomalaispataljoona oli täysin moottoroitu pataljoona ja sai autokalustonsa pääosin syyskuun puolivälissä. Autot olivat suureksi osaksi uusia Ranskassa valmistettuja Matford-, Renault-, Citroën- ja Peugeot-merkkisiä, jotka rintamalla kuluivat nopeasti loppuun.

The motor vehicles of the battalion vere mainly of French origin (above). Every infantry section had its own truck.

Pataljoonan ryhmillä oli omat kuorma-autonsa, tässä eräs 1. komppanian kolmannen joukkueen ryhmä ehkä juuri oman autonsa edessä, vasemmalta Heikki Olsson, Heikki Raevaara, Mauno Syvänoja, Kosti Parviainen, Erkki Summanen, Yrjö Rinne, Leo Vuorinen ja Pentti Tanttu.

Pienikin asia voi juhlistaa sotilaan arkea, kuten tässä korillinen omenoita. Omenoista nauttimassa 2. komppanian toisen joukkueen kolmas ryhmä, vasemmalta Heikki Ruismäki, Kiefer, Matti Konkola, Aarne Pesonen, Paavo Ankkuri, Arvi Pyyhtiä ja tuntematon.

A casket of apples made these volunteers cheerful (above). Men from 3rd and 4th Company queueing for food.

Pataljoonan 3. ja 4. komppanian miehet jonottavat ruokaa Gross-Bornissa.

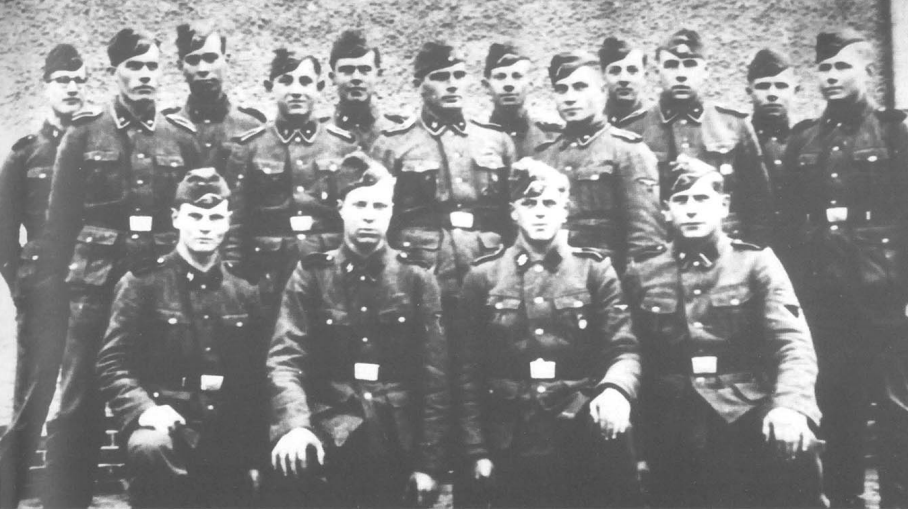

4. komppanian 2. joukkueen miehiä Gross-Bornissa, seisomassa vasemmalta Harri Helme, Onni Eklund, Erik Korte, Adolf Gschiel, Jalo Lahti, Jakob Repp, Erkki Viitasalo, Tähtinen, Risto Pöntinen, Virtanen , Virtanen ja Paavo Lestinen, polvella vasemmalta Kosti Cande, Teuvo Roisko, Stocker ja Karl Bettinger.

Men from II platoon/ 4th Company (above) and from 3rd Company.

Tuntemattomia miehiä 3. komppaniasta.

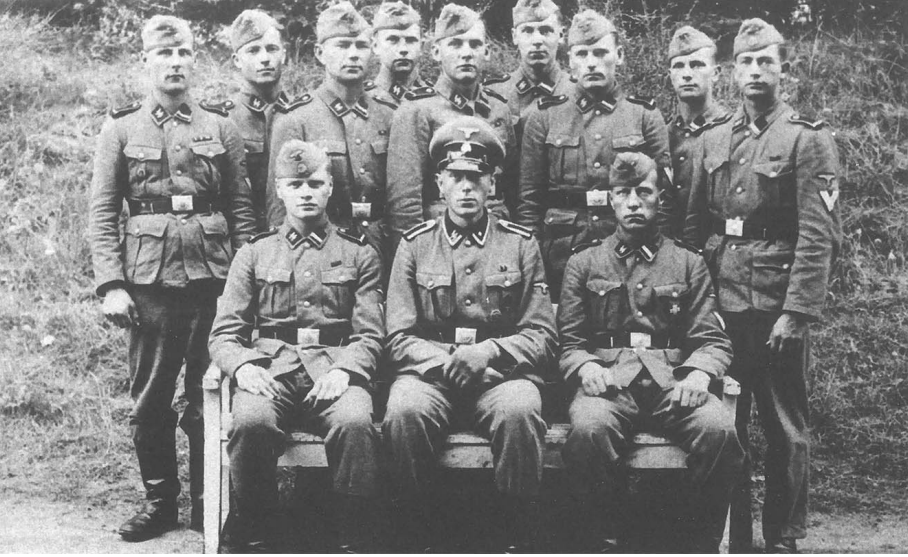

3. komppanian miehiä, seisomassa vasemmalta Toivo Mäkelä, tuntematon, Matti Teräväinen, kolme tuntematonta, Jaakko Ahonen, Heikkinen ja Ensio Lyly, istumassa vasemmalta Harry Evonen, saksalainen ryhmänjohtaja ja Martti Huida.

Men from 3rd Company (above). Second section, I platoon/3th Company.

Saman 3. komppanian ensimmäisen joukkueen toinen ryhmä, ryhmänjohtaja Ringe.

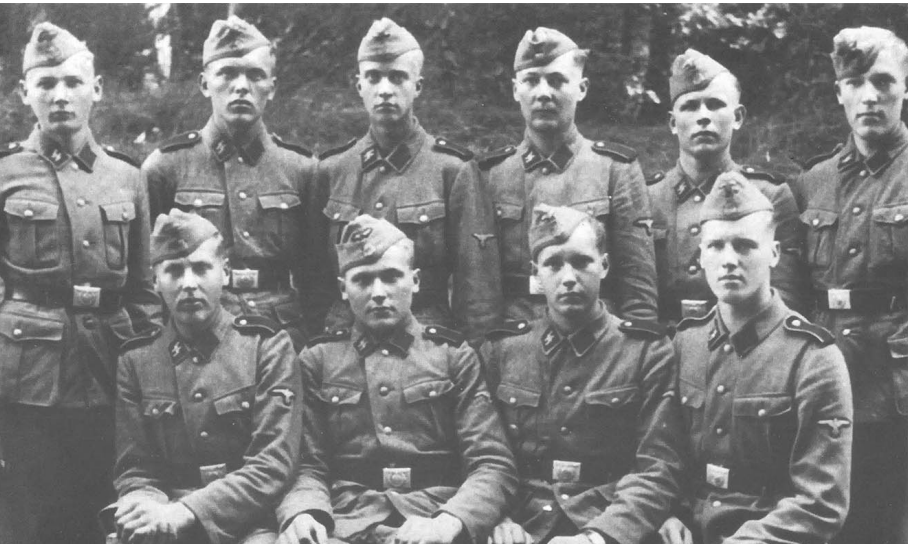

Ryhmä tunnistamattomia SS-vapaaehtoisia, kuvattu koulutuskaudella.

A section of volunteers during the training (above). Men from II platoon/ 4th Company.

4. komppanian toisen joukkueen miehiä, seisomassa vasemmalta Teuvo Roisko, Paavo Lestinen, Eero Manninen, Veli Pietilä, Aarne Kostiainen, Ermo Raappana, Valter Storm, Savolainen, tuntematon, Henry Lahti, Aarre Ovaska, istumassa vasemmalta Aaro Erkinheimo, Martti Rahunen, Bertel Liimatainen, Helminen, Maula (?), Antti Jaranko ja Onni Venttola.

Miehiä 3. komppaniasta, seisomassa vasemmalta Hämäläinen, Aulis Ropponen, Kai Lindgren, Vilho Malmgren, Urho Hinkkala, Onni Martikainen, Pentti Peltovuori, istumassa vasemmalta Pauli Vartiainen, SS-Sturmmann Wiese, ryhmänjohtaja SS-Unterscharführer Mink, Väinö Miettinen ja Aapo Mörttinen.

Two pictures from 3th Company, a group of volunteers (above) and company commander SS-Obersturmführer Hartmann, who made suicide 24.11.1941.

3. komppanian päällikkö oli SS-Obersturmführer Hartmann aina 24.11.1941 tapahtuneen itsemurhaansa asti.

Suomalaispataljoonan lipun valmistivat Käsityön ystävät ja se naulattiin juhlallisesti Ostrobotnialla Helsingissä 6.10.1941. Kuvassa vasemmalta joht. P.H. Norrmén, SS-Untersturmführer Kim Lindberg, ev Horn, joht. Rautala, apulaisjoht. Aaltonen, rva Kaila, kenr. Heiskanen, rva Heiskanen, rva Riekki, rva Tuomola, rva Talvela, maj Riekki, rva Backberg, kenr. Olenius ja ev Leander.

The ceremonial nailing of the battalion flag was held in Helsinki 6.10.1941 (above). The flag was handed over to the battalion 15.10.1941 in Gross-Born.

Suomalaispataljoona vastaanotti lippunsa ja vannoi sotilasvalan Gross-Bornissa 15.10.1941. Kuvassa puhuu pataljoonan komentaja SS-Hauptsturmführer Hans Collani.

Pataljoona vastaanotti lippunsa juhlallisin menoin. Valkoisessa lipussa oli sininen risti, jonka keskellä punainen ja keltainen Suomen vaakuna. Kussakin lipun kulmassa oli aiheena SS:n kirjaintunnus, jääkärikunniamerkki, vapaudenristi ja Saksan rautaristi.

The white and blue flag had the Finnish coat of arms, SS motif, Iron Cross, Finnish Cross of Freedom and emblem of the 1918 Finnish Jäger Battalion (above). Guests at the handing over of the flag and military oath ceremony.

Lipun luovutusta ja sotilasvalaa oli seuraamassa runsas kutsuvierasjoukko, kuvassa etualalla vasemmalta lipun luovuttanut Suomen sotilasasiamies Berliinissä eversti Walter Horn, Gross-Bornin leirialueen komentaja kenraali Thofern ja pataljoonankomentaja Collani.

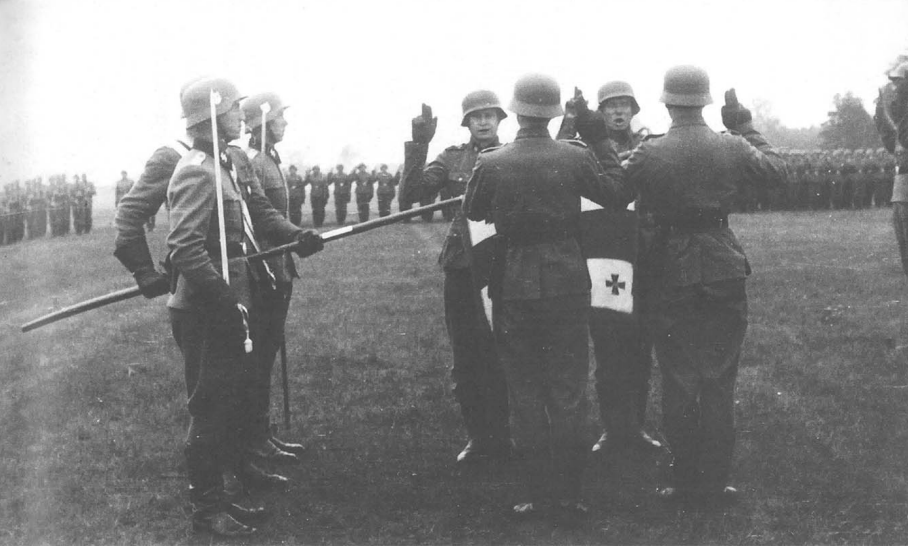

Sotilasvalaa vannottaessa toimivat esivannojina vapaaehtoisten joukossa olleet jääkärien pojat, kuvassa oikealla. Itse lipulla oli esivannojana yksi mies kustakin komppaniasta.

Taking the oath (above). The flag of the battalion at the parade.

Sotilasvalaa seurasi ohimarssi, jossa lippua kantoi SS-Unterscharführer Henry Hoffren, lippuvartiossa vasemmalta SS-Untersturmführerit Kaarlo Kuutti ja Ilkka Hakkarainen.

Pataljoona ohimarssilla valan jälkeen, kuvassa 2. komppania.

A parade was held after the oath, 2th Company passing (above). Finnish officers at the oath ceremony, from left Pajunen, Viikama, Lautia, Levälahti, Lindberg, Karinen and Autio.

Upseereita valapäivänä Gross-Bornissa, vasemmalta Tauno Pajunen, Kalevi Viikama, Erkki Lautia, suomalaispataljoonan yhteysupseeri everstiluutnantti K.E. Levälahti (yhteysupseeri lokakuuhun 1941 asti), Kim Lindberg, Antti Karinen ja Matti Autio.

Divisioonan miehet

Wiking -divisioonan eri yksiköihin sijoitettiin 429 sotilaskoulutuksen saanutta ja suureksi osaksi rintamakokemusta omaavaa miestä. Heidät sijoitettiin hajalleen monia kansallisuuksia, kieliä ja koulutustasoja sisältävään divisioonaan, joka liittyi Saksan suurhyökkäykseen Neuvostoliittoon. Noin puolet palveli Nordland -rykmentissä ja valtaosa jalkaväessä. Hyökkäysvaihe oli raskas ja ennen suomalaispataljoonan rintamalletuloa näistä "Divisioonan miehistä" oli kaatunut 81. Divisioonassa palvelleet siirrettiin vuoden 1942 alkupuolella vapaaehtoispataljoonaan tai kotiutettiin. Suomeen palasi kevääseen 1942 mennessä lähes 200 miestä. Näista suuri oli osa upseereita ja aliupseereita, joille ei löytynyt sotilasarvoa vastaavia tehtäviä divisioonassa.

Finns outside the battalion

A total of 429 Finns fought alongside many foreign volunteers of Wiking Division. They were scattered throughout the division and met severe difficulties in the multi-national units. A total of 81 of them were killed in action before the Finnish Volunteer Battalion arrived to the front in January 1942. During the first months of 1942 nearly a half of them were disbanded and sent back to Finland and the rest were incorporated in the Finnish battalion.

Westlandissa palvelleita suomalaisia Tübingenin asemalla kesäkuun alkupäivinä keskitysmarssin aikana, vasemmalta Aulis Gröndahl, Unto Parvilahti, Eino Hautala, Gösta Lundqvist, Salonen (?), Unto Hemmo, Aatos Gröndahl, Väinö Malminen, Leo Lappalainen ja Veijo Vauhkonen. Kuva miehistä kaatui itärintamalla kuusi.

Finns serving in Westland at Tübingen railway station in the beginning of June 1941.

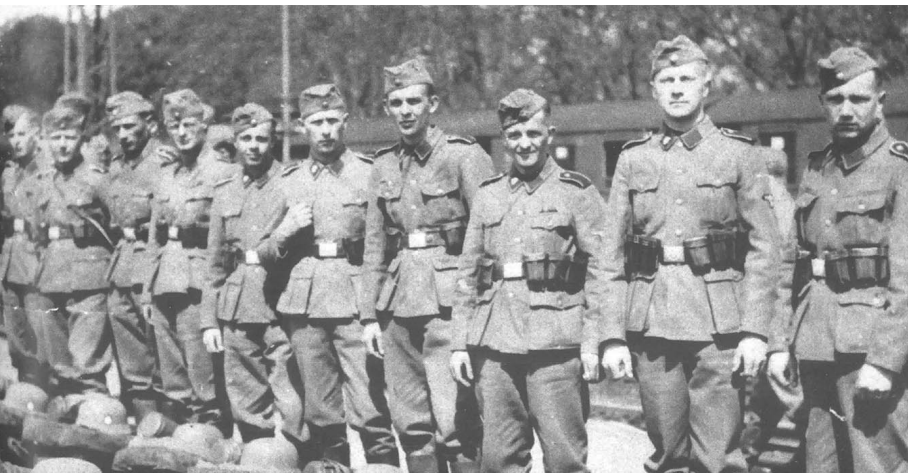

Wiking-divisioonan marssi itään sujui moottoroituna. Kielten ja kansallisuuksien kirjo oli suuri, tässäkin ryhmässä vain yksi suomalainen, lavalla liikenteenohjausviittaa pitelevä Auvo Nieminen/Mattelmäki.

Wiking rolling to the east.

Wiking-divisioonan ajoneuvojen tunnuksena oli "Sonnenrad" , hieman tyylitelty hakaristi. Auto on Wikingin tykistörykmentin ja seisomassa SS-Obersturmführer Willi Huber, Tuttlingenissa kesäkuun alussa 1941.

Wiking-divisioona ei vielä kesällä 1941 ollut panssaridivisioona, mutta sillä oli panssaroituja ajoneuvoja mm. tiedustelupataljoonassaan, jonka Sd.Kfz. 223 on kuvassa. Karttaa tutkii SS-Untersturmführer Christiansen, joka kaatui 16.7.1941.

Armoured car from the reconnaissance battalion of Wiking (above). Erkki Puuperä serving in the reconnaissance battalion.

Wikingin tiedusteluosastossa, SS-Aufklärungsabteilung 5:ssä palveli mm. SS-Obersturmführer Erkki Puuperä, joka kuvassa ohittaa osaston merkkiviitan.

Niilo Kaila (vas.) ja Antti Kärki palvelivat kumpikin Westland -rykmentin 7. komppaniassa, jälkimmäinen katosi 27.11.1941 tiedustelupartiossa Potschtovijarin luona.

Niilo Kaila and Antti Kärki, both from 7./Westland (above). Men from SS-Aufklärungsabteilung 5 getting ready for the night.

Idän maisemat poikkesivat kovasti suomalaisista, tässä valmistautuvat Tiedusteluosasto 5:n miehet yöpymiseen.

Venäläiset vangit olivat tuttu näky itään meneville Wikingin miehille. Yhtä tuttua oli tienvierustojen sotasaalis, jota venäläiset jättivät jälkeensä.

Soviet prisoners and war booty on the road to east.

Tykistö ylitti Ross'in 16.8.1941 tilapäissiltaa pitkin.

Wiking's artillery crossing river Ross.

Venäläiset panssarit olivat yleensä alakynnessä saksalaisiin panssareihin verrattuna. Jotakin järeämpää on kuitenkin tarvittu tämän 1.7.1941 kuvatun T–34:n pysäyttämiseksi.

A knocked-out T–34 in the beginning of July (above). Rollbahn Süd, one of the main routes of the 1st Panzer Group.

Wiking kuului idän sotaretken alkuvaiheissa Panzergruppe 1:een, jota johti Generaloberst Ewald von Kleist. Kuvassa yksi panssariryhmän etenemisteitä, "Rollbahn Süd".

Wikingin tykistöä ajaa 3.7.1941 Zloczowin läpi entisessä Puolassa.

Wiking's artillery at Zloczow, Poland.

Tykistön tulenjohdon radistit nokkaunilla peltoon kaivetussa poterossaan.

Wikingin komentaja Steiner johti miehiään edestä, kuvassa käskyjä saa 20.7.1941 divisioonan tykistörykmentin toisen patteriston komentaja Joachim Richter, sivulla seuraa tapahtumaa divisioonan adjutantti.

Felix Steiner, the commander of Wiking giving orders.

Steiner näyttää olleen helposti tunnistettava hahmo alaistensa joukossa, kuvassa Steiner äärimmäisenä oikealla, seurassaan mm. Nordland -rykmentin komentaja SS-Standartenführer Fritz von Scholz ja Westland -rykmentin komentaja kenraali Artur Phleps.

Wikingin tykistöä asemissa 8.8.1941 Tarassovkassa.

Wiking's artillery in Tarassovka (above). Milking a cow.

Huolto ei aina tavoittanut edes ensimmäisenä sotakesänä, mutta omatoimisuudella pystyi parantamaan ruokavaliota.

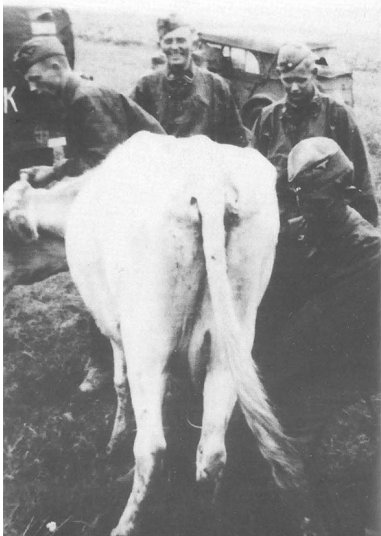

Hyökkäys itään oli monesti Wikingin pohjoismaalaisille vapaaehtoisille istumista kuorma-auton lavalla. Pölyltä ja auringolta suojauduttiin suoja- ja aurinkolasein, jotka kuuluivat moottoroiduilla joukoilla varustukseen.

Dust and heat were main enemies for the ordinary soldier (abobe). Soviet POWs collecting corpses in Kamenka.

Venäläiset sotavangit kokoavat ruumiita Kamenkassa 10.9.1941.

Wikingillä ei 1941 vielä ollut omia panssarivaunuja, mutta Wehrmachtin panssaridivisioonat toimivat sen kanssa yhdessä, kuten tämä kuva 12.8.1941 Korsunista osoittaa. Kuvan Panzerbefehlswagen III kuului ilmeisesti 11. Panssaridivisioonaan.

A Panzerbefehlswagen III from 11. Panzer Division (above). SS-Obersturmführer Huber from artillery is having a haircut.

Wikingin tykistön patterinpäällikön SS-Obersturmführer Huberin hiukset olivat heinäkuun puolessavälissä leikkauksen tarpeessa, vierestä seuraa SS-Untersturmführer Jahnke.

Zloczowissa Wikingin tykistön Volkswagen Kübelwagen ohittaa tuhoutuneen T–28:n 3.7.1941.

Kübelwagen passing a destroyed T–28 (above). Finns from Wiking's anti-tank battalion in Dnepropetrovsk.

SS-Panzerjägerabteilung 5:n kolmannen komppanian panssarintorjujat SS-Untersturmführer Veikko Hallavo ja SS-Unterscharführer Toivo Kruuna Dnepropetrovskissa syksyn etenemisvaiheessa.

Wiking -divisioonaan kuului myös ilmatorjuntaa, SS-Flakabteilung 5. Siinäkin palveli tusinan verran suomalaisia, joista puolet upseereita. Tämän sivun kuvien miesten oletetaan olevan suomalaisia, mutta täyttä varmuutta ei ole.

Two Finns serving in Wiking's anti-aircraft battalion.

Kenraaliluutnantti Harald Öhqvist, Mannerheimin edustaja Saksan päämajassa, vieraili Wiking -divisioonassa elokuun lopulla 1941 ja seurasi mm. Dnepropetrovskin valtausta.

Finnish general Öhqvist visited the front in Dnepropetrovsk at the end of August (above). Pontoon bridge in Dnepropetrovsk taking artillery fire.

Dnepropetrovskin kohdalla Wiking ylitti Dneprin. Joen yli kulkeva ponttoonisilta tykistötulen kohteena 10.9.1941.

Dneprin ylitystä, yläkuvassa lautalla ja alakuvassa ponttoonisiltaa pitkin.

Crossing the river Dnepr.

Wikingin tykistön ajoneuvoja Dnepropetrovskissa, äärimmäisenä oikealla SS-Untersturmführer Heikki Mansala.

Vehicles from the artillery in Dnepropetrovsk (above). Light howitzer in Mariendorf.

SS-Artillerie-Regiment 5:n kevyt haupitsi 10,5 cm le FH 18 joulukuun alussa Mariendorfissa.

Kovat taistelut toivat myös palkitsemisia suomalaisten kohdalle. Tässä Steiner kiinnittää toisen luokan Rautaristin SS-Rottenführer Oiva Tuomisen asetakkiin. Tuominen palveli SS-Aufklärungsabteilung 5:n kolmannessa komppaniassa.

Steiner decorating Oiva Tuominen from the reconnaissance battalion with Iron Cross (above). Last resting place of Esa Meriö.

Taistelut maksoivat myös hintansa. SS-Sturmmann Esa Meriö sai viimeisen leposijansa Ukrainaan kaaduttuaan Dnepropetrovskissa 24.8.1941. Hän palveli Westlandin kolmannessa komppaniassa.

Westland -rykmentin toisessa kompaniassa palvellut SS-Sturmmann Esko Talvitie kaatui 27.1.1942 Berestovossa ja haudattiin Marienheimiin.

Esko Talvitie from 2./Westland was killed in action in Berestovo (above). Finnish officers dispanded in the beginning of 1942 in Helsinki.

Vuoden 1942 alussa kotiutui Wiking- divisioonan eri yksiköissä palvelleista suomalaisupseereista 21. Kuvassa kotiutuneet yhtä lukuunottamatta 15.2. 1942 Helsingissä, vasemmalta ylärivissä Tuure Alhonen, Erkki Karila, Armas Kokkola, Osmo Seppälä, Paavo Koivuvaara, Sakari Saarnilahti, keskirivissä Antero Halonen, Torkel Noisniemi, Pekka Nummi, Veikko Hallavo, Juhani Hukkanen, Pentti Kotkanen, Ahti Paikkala, eturivissä Teuvo Hatara, Aarne Miettinen, Erkki Heiskanen, Yrjö Kaila, Erkki Puuperä, Olavi Suonio ja Erkki Roiha.

Vapaaehtoispataljoona siirtyy rintamalle

Suomalaispataljoona lähti neljänä kuljetuksena Gross-Bornista 3.12.1941 ja saapui pitkän rautatiematkan jälkeen Vinnitsaan 8. joulukuuta. Matka jatkui pataljoonan omilla ajoneuvoilla parin päivän odottelun jälkeen Ukrainan läpi kohden Stalinoa ja rintamaa. Huonokuntoiset tiet ja hankalat sääolosuhteet hidastivat matkantekoa ja rikkoivat suuren osan pataljoonan autokalustosta. Moottoroitu pataljoona joutui välillä turvautumaan rautateihin ja jalkamarsseihin saavuttaakseen Stalinon 8. tammikuuta 1942.

Road to front

The battalion left Gross-Born as five railway transports on 3.12.1941 and was unloaded on 8th December at Vinnitsa. The battalion continued using own motor vehicles and got to front at river Mius on 8.1.1942 with only a third of the vehicles being operational. Most broke down and were left behind along muddy and icy roads of Ukraine.

Junat veivät neljänä kuljetuseränä Finnisches Freiwilligen Bataillon der Waffen-SS:n itään 3.12.1941 alkaen. Tässä matkustaa vaunujen liitumerkintöjen mukaan jonkin komppanian ensimmäinen joukkue.

Transport of the Finnish Volunteer Battalion on the way to the front.

Juna pysähdyksissä jossakin matkan varrella ilmeisesti 7.12.1941, vaunuissa unkarilaisia sotilaita. Suomalaiset pääosin 1. komppanian ensimmäistä ja toista joukkuetta, ylärivissä vasemmalta Kalervo Kallio, Matti Leimu, kaksi tuntematonta, Kalevi Haapaniemi, Veikko Penttinen ja Sven Elmgren, maassa seisomassa vasemmalta Teuvo Leikkonen, Pentti Soininen, tuntematon, SS-Unterscharführer Stülken, Antti Nahi, tuntematon, Unto Hyvärinen ja kaksi tuntematonta, kuten etualan sadeasuinenkin SS-Schütze.

Finns chatting with Hungarian troops.

Pataljoonan saksalaista päällystöä, vasemmalta SS-Untersturmführer Schulz, SS-Hauptscharführer Eggers, SS-Untersturmführer Lüttgens ja SS-Haupscharführer Jahn, kaikki 3. komppaniasta. Eggers kaatui 26.1.1942 Skeljanskissa ja Lüttgens elokuussa 1942 Lineinajassa.

Germans serving in the Finnish Volunteer Battalion.

Pataljoona purettiin vihdoin viiden päivän junamatkan jälkeen 8. ja 9.12.1941 Vinnitsassa. Kuva ajoneuvojen purkamisesta Berditschevissä.

Unloading the vehicles in Berditschev (above) and the railway station of Vinnitsa.

Vinnitsan asemarakennus ja suomalaisia vapaaehtoisia, kaupungin lähellä oli Hitlerin päämaja "Wehrwolf".

Kansallisuuksien sekoitusta Vinnitsassa, suomalaisia ja romanialaisia. Vasemmalla etualalla Heikki Jalkanen.

Finns and Romanians in Vinnitsa (above). Road signs in Rostov.

Idän sotaretki oli suurisuuntainen yritys, kuten nämä eri huoltoyksiköiden ja -laitosten tienviitat Rostovissa osoittavat. Saksalaisten yksiköiden lisäksi paikalla näyttää olleen unkarilaisia ja slovakialaisiakin.

Suomalaispataljoona lähti automarssille Vinnitsasta kohti Dnepriä aamulla 10.12.1941. Kuvassa 3. komppanian kolonna.

3./ Finnisches Freiwilligen Bataillon heading to the front along muddy roads.

Tiet olivat sateen liottamia ja eteneminen oli paikoitellen hankalaa. Kuvassa ilmeisesti 2. komppanian ajoneuvoja.

Hetken tauko automarssilla, vasemmalta tuntematon, Eero Pylkkänen, Erkki Tähtinen, Ensio Lyly, Reino Montola, neljä tuntematonta, Matti Lehtinen ja Pentti Koivisto.

Break on the way to front at river Mius (above) and at the front.

Miuksella on jo lunta suomalaisten saapuessa. Kuvassa vasemmalta Yrjö Lindström, Erik Hildén, Oiva Rintamäki, Aimo Suomela, Hämäläinen, Lauri Vuorio, autossa vasemmalta Mauri Raitala, Antti Turunen ja Harald Lepistö.

Asemasotaa ja taisteluja Mius-joella ja Kaukasuksella

Pataljoona liitettiin rintamalla Wiking -divisioonan Nordland-rykmentin neljänneksi, ylimääräiseksi pataljoonaksi saaden 22. tammikuuta oman rintamalohkon puolustettavakseen. Kevättalven ja kevään pataljoona totutteli asemasotaan Mius-joen länsirannalla. Huhtikuussa rintamalohko vaihtui etelämmäksi ja toukokuussa pataljoonan nimi vaihtui muotoon III(finn.)/ Nordland. Pataljoona sai lisää aseistusta ja uuden ajoneuvokaluston elokuussa se osalta alkanutta Kaukasuksen retkeä ajatellen. Pataljoona liittyi saksalaisten yleishyökkäykseen Kaukasukselle ja taisteli vaihtelevissa oloissa syksyn ja alkutalven kunnes saksalaisten yleinen vetäytyminen alkoi. Alkuvuosi 1943 oli liikuntasotaa Kaukasukselta takaisin Donille ja Donetsille, josta pataljoona lähti Saksaan sopimusajan päättymisen lähestyessä 29.4.1943.

Fighting at river Mius and Caucasus

The volunteer battalion was attached to the Nordland Regiment as its fourth battalion. Finns were put at the end of January on the front at Mius and stayed there until the summer 1942 when the offensive to Caucasus began. At the end of the year the Stalingrad catastrophe changed the offensive to retreat, which brought the battalion back to Don and Donets during the first months of 1943. The battalion was withdrawn from the front and sent back to Germany 29.4.1943.

Martti Alaranta 2. komppaniasta kiikaroi vihollisen asemia Miuksella.

Martti Alaranta from 2./FFB.

Kolmannen komppanian miehiä sotaisissa asuissa, keskellä lasit otsalla SS-Obersturmführer Kai Hortling ja äärimmäisenä oikealla SS-Unterscharführer Henry Hoffren. Etualalla SS-Schützen käsissä Suomi-konepistooli.

Men from 3. Company, one having the Suomi SMG. These were specially brought from Finland (above). A volunteer and his pipe in Uspenskaja.

Alf-Erik Silfverberg piippuineen Uspenskajassa.

Erkki Kylä-Utsuri ja SS-Untersturmführer Ilkka Hakkarainen 4. komppaniasta keväällä 1942. Hakkarainen kaatui 12.10.1942 Malgobekissä.

Two volunteers from the 4th Company (above). Home-woven mittens were not issue items but were warm.

Kotoa saadut, ehkä hieman ohjesäännön vastaiset lapaset lämmittävät tämän konekivääriampujan käsiä.

2. komppanian miehiä korsunsa edustalla keväällä 1942, toinen vasemmalta SS-Untersturmführer Tauno Pajunen.

Men from 2th Company and their dought.

Konekivääri on nostettu ilmatorjuntajalustalle, vasemmalta Martti Jokipolvi, Lauri Liukkonen ja SS-Oberschütze Lodz.

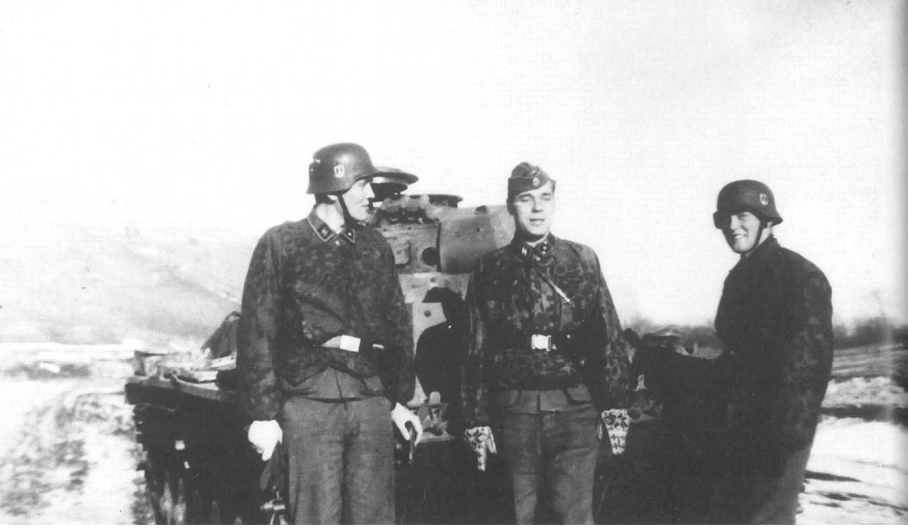

SS-Unterscharführer Alpo Eloranta, SS-Untersturmführer Tauno Pajunen ja Miettinen poseeraavat saksalaisen panssarin edessä kevättalvella 1942.

Volunteers posing with a Pz II (above) and a Soviet BA–10 in the spring of 1942.

Venäläinen panssariauto BA–10 ja vasemmalta maassa Mustonen (?), Aarto Härö, Veikko Penttinen, Kalervo Kallio, auton päällä vasemmalta Aarne Kostiainen, Vilho Hokkanen, Veikko Kallio ja tuntematon.

SS-Obersturmführer Karl-Erik Ladau oli ensimmäinen suomalainen komppanianpäällikkö suomalaispataljoonassa, jonka 2. komppanian päällikkönä hän oli 1.2.–26.3.1942.

Karl-Erik Ladau was the first Finnish company commander (left). Road signs at Panzerstrasse IV.

Tienviittoja Panzerstrasse IV:n varrella.

Täintappoa 4. komppaniassa Miuksella kevättalvella 1942, vasemmalta Jakob Repp, Adolf Gschiel, Henry Lahti, Karl Bettinger ja Kosti Cande.

Searching for lice at Mius (above) and warming up a sauna Bachmutski, 4th Company.

Sauna on juuri lämpiämässä 4. komppaniassa Bachmutskissa, vasemmalta Veikko Jalkanen, Mauri Jäntti, SS-Untersturmführer Ilkka Hakkarainen ja Antti Jaranko.

SS-Obersturmführer Hans Joachim Porsch oli 2./10. komppanian päällikkö 14.8.–8.10.1942 ja uudestaan 13.12.1942 alkaen kaatumiseensa 19.1.1943 asti.

Company commander Porsch (above) and Finns in Uspenskaja.

Reino Montola (vas.) ja Eino Ahonen Uspenskajassa.

Suomalaispataljoonan 2. komppanian ensimmäisen joukkueen toinen ryhmä päästyään ensimmäisen kerran vaihtoon etulinjasta, toinen oikealta SS-Unterscharführer Arvo Pääkkönen.

Second group from I platoon/1st Company fresh from the line (above). Local beauties in Bachmutski.

Paikallista naiskauneutta suomalaisten seurassa Bachmutskissa.

Nordland- ja Westland -rykmenttien kaistojen yhtymäkohta Miuksella huhtikuussa 1942.

Seam of the Nordland and Westland regiments at Mius (above). Spring sun in Ambrosievka

Kevätaurinko paistaa Ambrosievkassa, äärimmäisenä oikealla Pentti Koivisto.

Suomalaisia Bachmutskissa, vasemmalta SS-Untersturmführer Tauno Pajunen, SS-Untersturmführer Ulf-Ola Olin, Alpo Eloranta, Toivo Mäkelä, tuntematon, Henry Hoffren, SS-Obersturmführer Kai Hortling, SS-Untersturmführer Oiva Kilpinen ja Jukka Tyrkkö, suomalaispataljoonan oma Kriegsberichter, sotakirjeenvaihtaja.

Officers and NCOs in Bachmutski (above). SS-Oberscharführer Repp eating.

SS-Oberscharführer Repp aterioi.

Vasemmalta Tuomo Lindroos, Osmo Kaski, Terho Toivonen ja tuntematon kesällä 1942 Krynkassa, kaikki 2./10. komppaniasta. Komppanioiden numerot muuttuivat toukokuun lopulla 1942 siten, että ensimmäisestä tuli 9., toisesta 10., kolmannesta 11. ja neljännestä 12.

The numbers of the companies changed when the Finnish Battalion became III/ Nordland in May 1942. These men are from the 2th/10th Company. The main road throug Aleksandrovka was named Finland Road.

Aleksandrovkan pääkatu nimettiin suomalaisten mukaan Finnlandstrasseksi, Suomen kaduksi.

Käyhän se ruokailu vaikka matkalaukun päältä, vasemmalta tuntematon, Eino Ahonen ja Uuno Ukkola, kaikki 3./11. komppaniasta.

Three volunteers eating on a suitcase (above). Officers and NCOs drinking tea at the front.

Teenjuontia rintamaoloissa, pöytäliinana sadeviitta. Vasemmalta SS-Sturmbannführer Kalervo Kurkiala, SS-Untersturmführer Lennart Wallén, SS-Unterscharführer Jukka Tyrkkö, SS-Scharführer Niilo Kuustie ja SS-Untersturmführer Erich Lange.

Kesäidylliä Miuksella 1942, vasemmalta Sakari Miettinen, Tauno Pohjanlehto, Aarre Vuokko, Kiefer ja Baffen.

An idyllic picture from Mius, Finnish officers and NCOs relaxing (above). Men from 2nd/10th Company having a sun bath in Mokri Jelantsik.

Vasemmalta 2./10. komppanian miehet Sakari Mikkola, Terho Toivonen, Osmo Kaski ja Martti Ripatti ottavat aurinkoa Mokri Jelantsikissa kesä-heinäkuun vaihteessa 1942. Taustalla neljästä sadeviitasta tehty teltta.

Pataljoonankomentaja Collani ja Steiner rintamalla.

Battalion commander Collani and Steiner (above). Finnish general Talvela visited the battalion in May 1942.

Kenraali Paavo Talvela vieraili suomalaispataljoonassa 16.–17.5.1942, jolta ajalta tämä kuva Wikingin telavetäjästä on. Henkilöryhmässä vasemmalla mm. Steiner ja Talvela.

Suomalaispataljoonan vuosipäivää vietettiin 15.6.1942 Demidovkassa. Päivään sisältyi urheilukilpailuja, ylennyksiä sekä kunniamerkkejä ja se huipentui ulkosalla syötyyn päivälliseen.

The first anniversary celebrations took place 15.6.1942 in Demidovka with sports events, promotions and awards.

Tuntematon taistelija taisteluvarustuksessaan.

An unknown warrior.

Pataljoona harjoitteli kesä- ja heinäkuussa 1942 Mokryi Jelantsikissa kesän sotatoimia vertan, kuvassa 2./10. komppanian 3. joukkueen väkeä, vasemmalta Sakari Mikkola, Simo Rautala, kaksi tuntematonta, Osmo Kaski, Alf-Erik Silfverberg, Leo Kivelä ja Terho Toivonen.

In June and July 1942 the battalion was in training in Mokryi Jelantsik (above). Men from 1 platoon/9th Company in the summer of 1942

Ensimmäisen eli 9. komppanian 1. joukkueen miehiä kesällä 1942.

Suomalaispataljoona järjestettiin uudelleen Wiking-divisioonan laajemman uudelleenorganisoinnin osana toukokuun lopulla 1942. Tällöin siitä tuli Nordland -rykmentin kolmas pataljoona ja se sai runsaasti raskasta aseistusta lisää. Kuvissa pataljoonan 37 mm panssarintorjuntatykkejä, 3,7 cm Pak 36, harjoituksissa.

The battalion received new weapons and equipment in May 1942 due to the general re-organization of Wiking division.

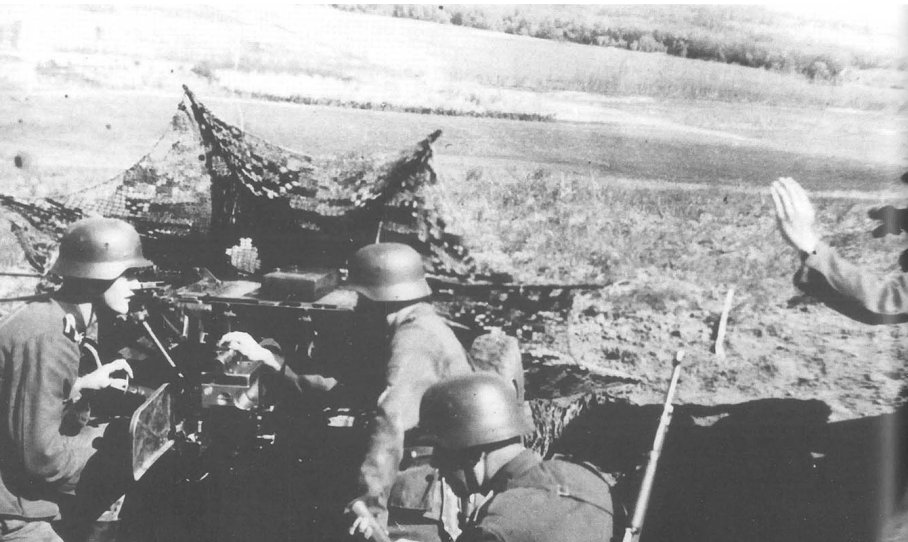

Vaikka suomalaispataljoona oli moottoroitu on tämä tuntematon vapaaehtoinen saanut alleen hevosen Lineinajassa elokuun puolessavälissä, jolloin sotasaaliiksi jäi runsaasti hevosia.

A volunteer with a captured horse in Lineinaja (above). Tauno Pohjanlehto (left) was one of the few Finns getting the post of company commander.

SS-Untersturmführer Tauno Pohjanlehto (vas.) ja tuntematon moottoripyörämies Zündapp KS 750:n päällä. Pohjanlehto oli 2./10. komppanian päällikkö 17.10.–13.12.1942 ja 19.1.–12.3.1943.

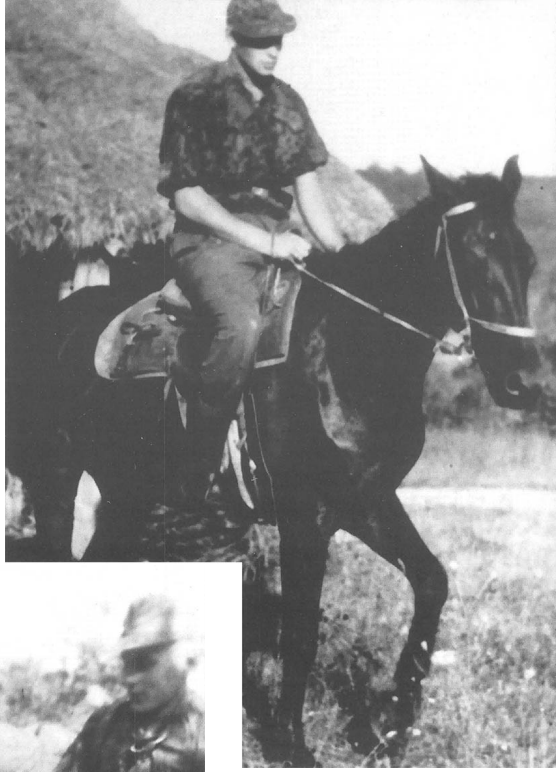

SS-Untersturmführer Erich Lange, pataljoonankomentaja Collani ja pataljoonan huoltopäällikkö SS-Obersturmführer Erwin Kaatsch pataljoonan esikuntarakennuksen edessä kesällä 1942, vasemmalla komentopaikalle ohjaava viitta.

Battalion commander Hans Collani and members of his staff (above). Signs in the rear area, one with the Finnish lion as the battalion emblem.

Ylin viitta ohjaa suomalaispataljoonan autonkorjausjoukkueeseen, muut osoittavat Wiking -divisioonan muita yksiköitä.

Vasemmalta Erich Lange, Kalervo Kurkiala ja Lennart Wallén kesällä 1942.

Three Finnish officers, from left Lange, Kurkiala and Wallén (above).
Handling light machine gun in Krynka, summer 1942.

Kevyttä konekivääriä kokeillaan kesällä 1942 Krynkalla, toinen vasemmalta SS-Untersturmführer Mauri Sartio. Sartio oli 4./12. komppanian päällikkö 26.3.1943 alkaen aina pataljoonan lakkauttamiseen saakka.

Aivan näin alkeellisilla välineillä ei jokia ylitetty, kyseessä lienee huumorimielessä poseerattu kuva. Oikeanpuoleisin soturi pitelee Suomi-konepistoolia, joita suomalaisten käyttöön hankittiin näiden toivomuksesta.

Two pictures with a bit of humour.

Hiukan vajavainen on näiden vapaaehtoisten asu, kuva kesältä 1942 ja miehet ilmeisesti 2./10. komppaniasta.

Leo Kivelä avustaa ja Sakari Mikkola ampuu, konekivääri ilmatorjuntajalustalla, kesä 1942.

Pataljoonan ryhmissä oli myös kiikarikivääri-mies, jollaisella yläkuvassa tähtäilee aseellaan. Alakuvassa Olli Nyrke konekivääriampujana. Nyrke katosi 2. helmikuuta 1943 Kagalnitskajassa.

One of the snipers.

Suomalaispataljoonalla oli oma sotakirjeenvaihtajansa, SS-Unterscharführer Jukka Tyrkkö, jonka kokoelmasta osa tämänkin teoksen kuvista on. Kuvassa Tyrkkö työssään.

The battalion had its own war correspondent, Jukka Tyrkkö, here at work.

Yläkuvassa tunnistamaton ryhmä kesältä 1942, alakuvassa 3./11. komppanian partio tauolla Tuapsen suunnalla elo-syyskuussa 1942. Huomio kiinnittyy kaikkiaan viiteen Suomi-konepistooliin.

Unknow group during the summer 1942 (above)and a reconnaissance patrol near Tuapse at the end of summer 1942.

Radisti Claes Erich Forss työssään Kaukasuksella.

Signalman at work (above) and a volunteer with his dog.

SS-Rottenführer Aarre Vuokko ja koira.

4./12. komppanian Kosti Canden ja Karl Bettingerin koristelema korsu Demidovkassa kesällä 1942.

A nice dough at Demidovka in the summer 1942 (above). German officers in the battalion, from left Walgenbach, Dohm, battalion doctor Bumke and battalion adjutant Hirt.

Upseereita loppukesästä 1942, vasemmalta SS-Obersturmführer Walgenbach, SS-Obersturmführer Dohm, pataljoonan lääkäri SS-Obersturmführer Dr. Gerhard Bumke ja SS-Obersturmführer Hirt.

Yhteistyöllä sujuu vaikka kutun lypsy, Tauno Ratsula silittelee, Aarne Airio pitää kiinni ja Helge Hacklin lypsää, kaikki 2./10. komppaniasta.

A joint venture, milking a goat (above). Going to hospital.

Käsi on paketoitu kaikilla, vasemmalta seisomassa Paavo Palomäki, Juho Kalliomaa, Helge Hacklin ja Yrjö Niskanen, kyykyssä vasemmalta Väinö Peräntie ja Eero Pajari.

Uudet autot saatuaan pataljoona ajoi 10.8.1942 alkaen Wiking- divisioonan perässä Kaukasuksen suuntaan, kuvassa ajetaan Rostovin läpi.

Battalion driving through Rostov with new vehicles.

Satojen kilometrien ajo uudelle sotanäyttämölle oli pölyn ja kuumuuden takia raskasta, silmätkin oli suojattava laseilla.

Heat and dust on the road.

Kolme tunnistamatonta SS-vapaaehtoista Kaukasuksella asemissa pellossa.

Three volunteers in corn field (above) and a Finn with his knife at Caucasus.

Kotoisella suomalaispuukolla syntyy tarvekalu ja kuluu aika Kaukasuksellakin.

Asemat syntyivät Malgobekillä vaikka peltoon, jos oli tarve. Maisemat olivat suomalaisille oudot. Yläkuvassa oikealla Pertti Backberg.

Making dug-outs in corn field in Malgobek.

Matti Konkola ampujana ja Harry Viinikainen kiikaroi. Vain pataljoonan 4./12. eli raskaalla komppanialla oli konekivääreihinsä erillinen kolmihaarainen jalusta ja optinen tähtäin tarkkuuden parantamiseksi.

A heavy machine gun of the 4th/12th Company (above). Finns like foxes in their dug-out.

"Oma koti kullan kallis", ainakin Kaukasuksella.

4./12. komppanialla oli 50 mm panssarintorjuntatykit, 5 cm Pak 38, jollaisen kranaattia Jalkanen esittelee.

A 50 mm anti-tank gun of the 4th/12th Company.

SS-Obersturmführer Kai Hortling syventyy Hakkapeliittaan. Kuva lienee otettu 21.10.1942, koska Hortling sai tuolloin vapaudenristinsä. Hän kaatui Tschikolassa 4.12.1942.

Kai Hortling after receiving the Finnish Cross of Freedom fourth class (above) and Unto Hyvärinen with Iron Cross first class.

SS-Schütze Unto Hyvärinen, rinnassa rivimiehellä harvinainen ensimmäisen luokan Rautaristi ja uumilla ohjesäännön vastainen vyö.

Hanuri viihdyttää tunnistamattomia suomalaisia Kaukasuksella.

Some volunteers in Caucasus entertaining themselves with accordion (above). Yrjö Kallio and Pekka Soila tasting grapes.

Yrjö Kallio (vas.) ja Pekka Soila maistelevat viinirypäleitä elo-syyskuussa 1942.

Toveruutta rintamalla, keskellä Alf-Erik Silfverberg.

Friends at front (above) 9. A Finnish railway carriage, encountered in Caucasus, probably Soviet booty from the 1939 –1940 Russo-Finnish war.

Kaukasuksella törmättiin myös sellaiseen ihmeeseen kuin suomalaiseen rautatievaunuun, joka lienee joutunut talvisodassa venäläisten sotasaaliiksi.

Viini lienee ilmeistä päätellen jo hieman vaikuttanut näiden miesten toimiin.

Wine has something to do with the high spirits of these volunteers (above). A Finn and a camel.

Niilo Kuustie ja kameli Kaukasuksella.

1./9. komppanian miehiä Kaukasuksella, etualalla vasemmalta Nestor Hännikäinen, Taisto Kuuri ja takana istumassa suikka päässä Pekka Soila, alakuvassa miehiä samasta komppaniasta.

Men from 1st/9th Company in Caucasus.

SS-Oberscharführer Pape, 1./9. komppanian vääpeli ja tunnistamaton suomalainen SS-Oberscharführer.

The sergeant major of 1st/9th Company, Pape (above left) and two unknown volunteers and a light infantry gun.

Kaksi tunnistamatonta pataljoonan miestä poseeraa taustana 75 mm jalkaväkitykki, 7,5 cm le IG 18, joita pataljoonalla oli neljä.

1./9. komppanian miehiä Malgobekin öljyalueella, äärimmäisenä oikealla Yrjö Kallio ja hänen vieressään Pekka Soila. Taustalla Stalinetz -telaketjutraktori.

Finnish volunteers in the oil region of Malgobek.

Tunnistamattomia suomalaisia Kaukasuksella.

Syksyn taisteluja käytiin öljynpuhdistamoalueella, yläkuvassa kolme tunnistamatonta, alakuvassa vasemmalta Jorma Holmberg, Erkki Kylä-Utsuri ja Mustonen. Edessä seitsemästä käsikranaatista tehty kasapanos.

Three unknown volunteers (above) and three volunteers with "Geballte Ladung" made of seven hand grenades.

Kuvan laatu on huono, mutta harvinaisena taistelussa Malgobekissä 7.10.1942 otettuna se puolustaa paikkansa, miehet 4./12. komppaniasta, vasemmalta Veikko Nepponen, Aulis Airanne, Oiva Kyrö ja Erkki Koskimies. Airanne kaatui kolme päivää myöhemmin.

Four men from 4th/12th Company 7.10.1942 (above) and 12.10.1942 in Malgobek.

Malgobek 12.10.1942 klo 6.30 aamulla, 4./12. komppanian ensimmäisen joukkueen miehiä, vasemmalta Kaarlo Heiskanen, Erkki Muttilainen, Pentti Karhu ja Eino Saarinen. Saarinen kaatui neljä päivää myöhemmin.

Tunnistamattoman ryhmän kuorma-auto. Tavaraa näyttää olevan paljon, lavan takaosassa konekivääri vyölaatikoita telineessä ja keskellä konekivääri ilmatorjunta-asennossa.

Truck of an unidentified group of Finns (above). Marder II of Wiking's new anti-tank company given to it in May 1942.

Wikingin SS-Panzerjägerabteilung 5:n teloilla kulkeva panssarintorjuntykki. Näitä PzSfl für 7,62 cm Pak 36(r) -vaunuja oli divisioonalla keväästä 1942 komppanian verran.

Vasemmalta Kalle Salonen, Eero Tulonen, Pauli Vartiainen, Pehr Olof Rosenberg, Pentti Tuovila ja Joel Järvi lokakuussa vapaudenmitaleita rinnassa, ehkä 21.10.1942, koska tuolloin kenraali Talvela vieraili pataljoonassa ja jakoi runsaasti kunniamerkkejä.

Volunteers after receiving Finnish Medals of Freedom 21.10.1942 (above). Two volunteers shooting rifle grenades.

SS-Scharführer Erkki Anttonen (vas.) ja tunnistamaton toveri ampuvat kivääirikranaatteja.

Saksalainen peruskonekivääri MG 34 ja Suomi -konepistooli rinta rinnan. Konekivääreissä 50 patruunan rumpulipas, joka mahdollisti nopean tulenavauksen vaikka juoksusta, maassa 250 patruunan ja viiden vyön patruunalaatikko.

MG 34 and Finnish Suomi SMG side by side (above) and unknown volunteers.

Joukko tunnistamattomia vapaaehtoisia.

50 mm panssaritorjuntatykki 5 cm Pak 38 asemissa, vasemmalta tuntematon, Taisto Kuuri ja Heikki Olsson.

50 mm anti-tank guns of the 4th/12th Company in two pictures. The battalion had a total of four of them.

Samanlainen panssarintorjuntatykki kuin yläkuvassa, ympärillään tunnistamattomia miehiä. Näitä tykkejä oli pataljoonalla neljä sen raskaassa 4./12. komppaniassa.

MG 34 oli suomalaispataljoonassa yleinen "työkalu", kesästä 1942 komppanioissa oli niitä yhteensä 73, joista 12 kolmijalkaisella lavetilla varustettua raskasta 4./12. komppaniassa. Yläkuvassa Unto Hyvärinen (vas.) ja Kauko Sahramäki asemissa kevyen version kanssa ja alakuvassa tähtäilee raskaalla Tauno Pohjanlehto. Itse ase oli kevyenä ja raskaana versiona sama.

MG 34 as light version in the picture above and as heavy below.

Pataljoona sai kesällä 1942 runsaasti uutta ajoneuvokalusto, joka nyt suuureksi osaksi oli saksalaisvalmisteista, kuten yläkuvan Klöckner-Humboldt-Deutz ja alakuvan sivuvaunupyörä Zündapp KS 750. Kuvien henkilöt tunnistamattomia.

The battalion got new vehicles of German origin in July 1942, here a Klöckner-Humboldt-Deutz and a Zündapp KS 750.

Erik Hilden (kesk.) ja kaksi toveria, lumi on jo satanut maahan.

Erik Hilden and his companions (above). War booty Soviet T–70 is examined.

Sotasaaliina saatua venäläistä T–70 -panssarivaunua tutkitaan.

Toisena sotatalvena varusteet olivat huomattavasti paremmat kuin ensimmäisenä. Asujen valkoisuudesta päätellen ne on juuri saatu.

Good winter clothing was received before the winter 1943 (above). Battalions vehicles during winter 1943.

Pataljoonan ajoneuvoja alkutalvesta 1943.

Pataljoona irroitettiin rintamasta uudenvuodenyönä vuoden 1942 vaihtuessa 1943:ksi. Taustalla oli Stalingradin katastrofi ja yleinen irtautuminen Kaukasukselta.

The battalion was withdrawn from the line and send to help German forces in Stalingrad encirclement at the beginning of 1943.

Toivo Vainio kevättalvella 1943. Saksalaisista kiikareista ja suomalaisesta marssikompassista on syntynyt paranneltu tähystyslaite.

Toivo Vainio and his combination of German field glasses and Finnish compass.

Kevätpuoli talvesta 1943 meneillään, suomalaisia asemissa Donetsilla.

Finns in line in Donets (above). A 2,8 cm s PzB 41, a very rare weapon, which was not part of battalions equipment.

Suomalaisia ja harvinainen panssarintorjuntatykki 2,8 cm s PzB 41, joka ei kuitenkaan kuulunut suomalaispataljoonan aseistukseen.

Alkuvuodesta 1943 Steinerin korvasi divisioonankomentajana Herbert Gille, divisioonan tykistörykmentin komentaja. Kuvassa Gille SS-Brigadeführerinä keväällä 1943.

Herbert Gille succeeded Steiner as divisional commander in the beginning of 1943 (above). Steiner's aircraft, Fieseler Fi 156 with "Sonnenrad" of Wiking.

Wiking- divisioonassa divisioonankomentajalla oli käytössään lentokone, kuvan Fieseler Fi 156, jota lensivät ilmavoimista lainatut kaksi lentäjää. Koneen pyrstössä Wikingin "Sonnenrad".

Suomalaispataljoona irroitettiin rintamalta 10.4.1943, nyt viimeisen kerran. Pataljoona luovutti 14.4. aseensa ja varusteensa virolaiselle pataljoona Narwalle, joka juuri oli tulossa rintamalle, ja lähti 29.4.1943 Stara Blisnezyn asemalta kohti länttä. Kuva ei ehkä ole tältä rautatiematkalta mutta lähtösuukko naispuoliselle rautatievirkailijalle kuvastanee hyvin tunnelmia.

A farewell kiss to a female railway official when the battalion left the front for last time.

Kaatuneet ja haavoittuneet

Wiking- divisioonassa palvelleista suomalaisista kaatui tai kuoli myöhemmin haavoihinsa yhteensä 256 sotilasta. Suurin osa kaatuneista haudattiin sotatoimialueelle, yleensä Wiking -divisioonan omiin hautausmaihin. Merkittävä osa suomalaisvapaaehtoisista haavoittui tai sairastui jossakin vaiheessa ja heitä hoidettiin kymmenissä sairaaloissa ympäri Saksan valtapiiriä. Haavoista paranemista seurasi yleensä toipumisloma Suomessa.

Killed in action and wounded

A total of 256 Finns serving in Wiking -division were killed in action and many were wounded. The killed ones were buried in field and the wounded ones were treated in tens of hospitals all over the German held Europe.

Saksalaiseen tapaan kuului haudata kaatuneet kentälle, eikä kuljettaa kotipaikalle kuten Suomessa. Kuvassa yksi Wikingin hautausmaista, joita oli useita divisioonan matkan varrella.

One of the Wiking Division's military cemeteries.

SS-Schütze Timo Vanhakuutti kaatui 26.2.1942 Bachmutskissa, SS-Rottenführer Tuure Vilppula 27.2.1942 Golodajevkassa ja SS-Schütze Aaro Erkinheimo 28.2.1942 Bachmutskissa. Kaikki saivat viimeisen leposijansa Bachmutskissa.

The graves of three Finnish volunteers in Bachmutski (above) and the grave of a Finnish volunteer in Stalino.

SS-Schütze Erkki Kuittinen haavoittui 7.3.1942 Bachmutskissa ja kuoli haavoihinsa sairaalassa 3.4. Viimeinen leposija oli Jusowkan hautausmaalla Stalinossa. Hautamuistomerkin tekijällä näyttää olleen vaikeuksia vieraskielisessä nimessä ja alareunan joukko-osastokin on yllättävä, Kuittinen oli suomalaispataljoonan 2. komppaniasta.

Wienin SS-Lazarettin asukkeja 17.12.1942, vasemmalta Kaino Hirsikangas, kaksi saksalaista, Erik Savolainen, kolme saksalaista, Esko Sederholm, kaksi saksalaista, Tapio Leskinen, saksalainen, hollantilainen ja Osmo Kaski.

Finns in SS-Lazarett Wien.

Vasemmalta Kaino Ruokonen, tuntematon, Martti Leppälä, Börje Brotell ja tuntematon samassa sairaalassa.

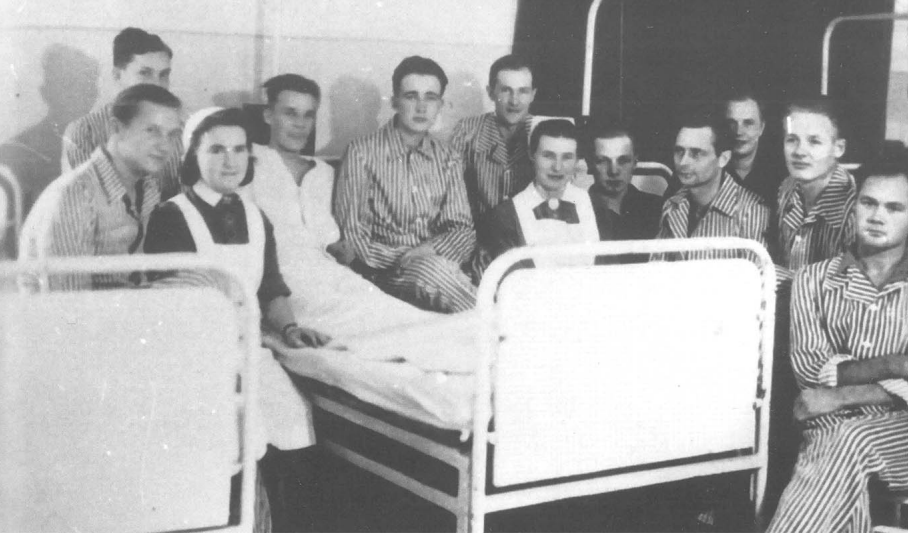

Wienin SS-Standortlazarett sijaitsi osoitteessa Währingergürtel 97. Kuvassa vasemmalta tuntematon, Claes Erich Forss, lääkintälotta Anita Veneskoşki, Paavo Saurala, Olavi Hallikainen, tuntematon, saksalainen hoitaja, tuntematon, Vilho Jyrinki, Suomesta tullut potilas, tuntematon ja Laine.

Finns in SS-Standortlazarett Wien.

Helmikuussa 1943 Wienin SS-sairaalassa olivat mm. vasemmalta Jukka Tyrkkö, Matti Konkola ja Eino Mäki.

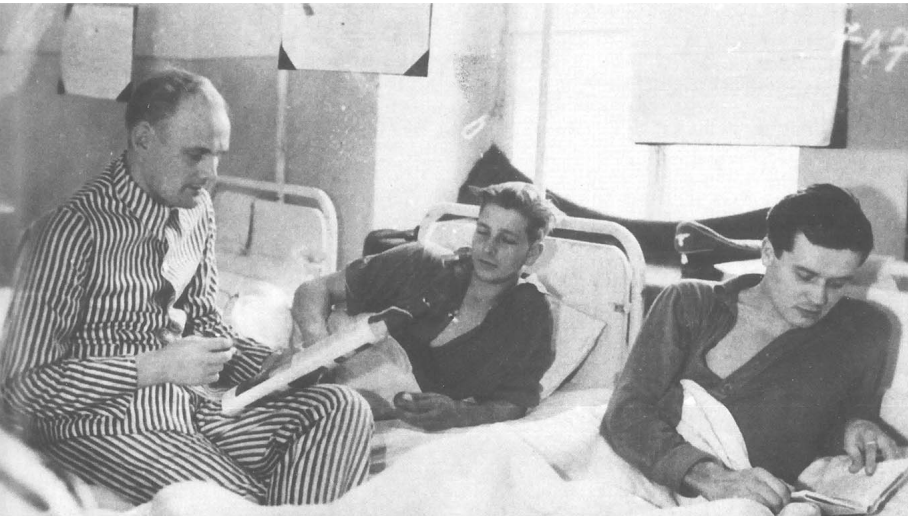

SS-Lazarett Wien.

SS-Lazarett Wien (above) and Wehrmacht hospital in Kislovodsk

Wehrmachtin sairaala Kislovodskissa.

SS-sairaala Kislovodskissa.

SS-Lazarett Mot. 5 in Kislovodsk (above). Heinrich Himmler greeting a Finnish wounded at Krakow.

Reichsführer-SS Heinrich Himmler tervehtii SS-Rottenführer Paavo Viitalaa sotasairaalassa Krakovassa 6.4.1942.

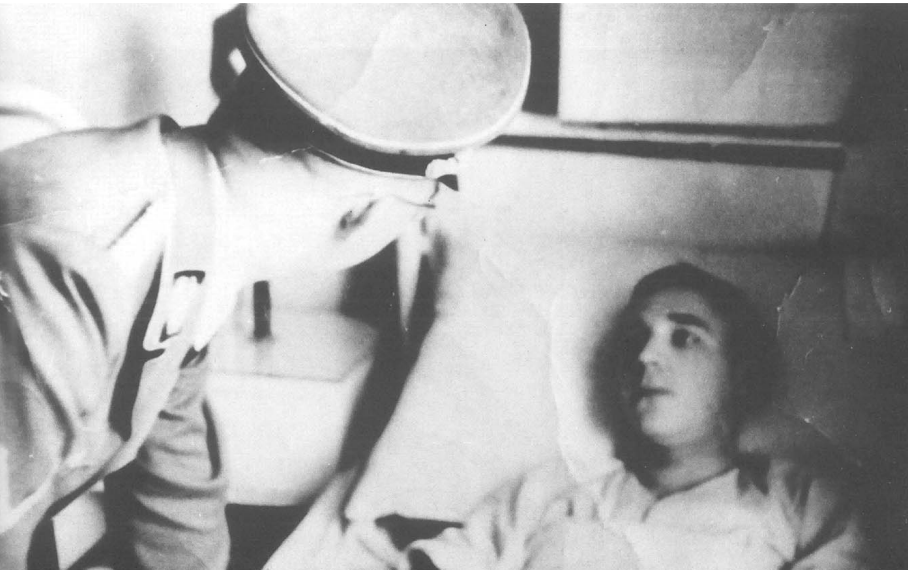

Ruth Munck ja suomalaisia haavoittuneita SS-Lazarett Krakaussa 26.5.1942, vasemmalta Reino Montola, Erkki Räväsmäki, Timo Räihä ja Paavo Viitala.

Wounded Finns in Krakow, Poland.

Samassa sairaalassa keväällä vasemmalta saksalainen, Paavo Viitala, tuntematon, Timo Räihä, Onni Venttola, Reino Montola ja virolainen Hillar Aro.

Toipilaskoti Zakopanessa.

Recovery home in Zakopane (above), Finns with German nurses in December 1942.

Tauno Jääskeläinen (vas.) ja Åke Kelin Zakopanessa joulukuussa 1942 saksalaisten sairaanhoitajien seurassa.

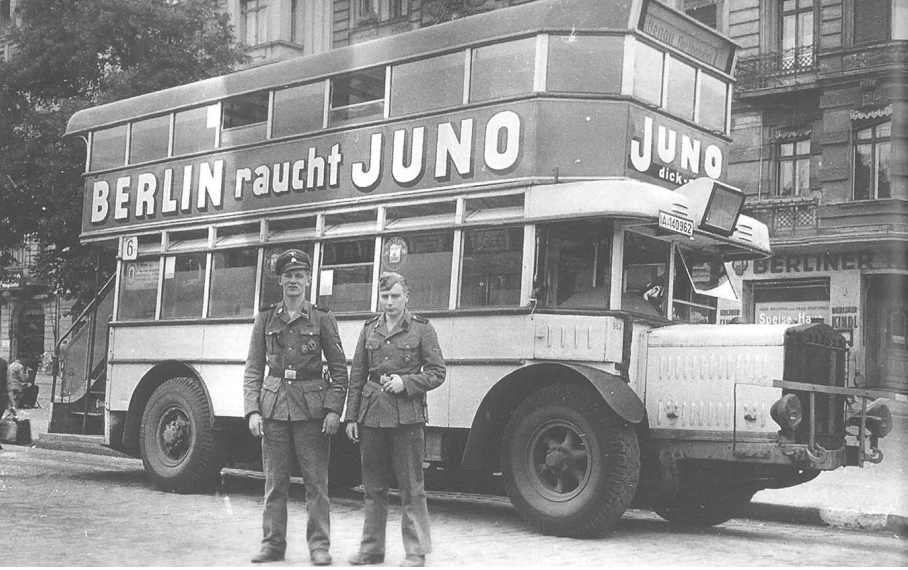

SS-Schütze Heikki Vehkala (oik.) ja toveri lomalla Berliinissä 1942.

Finns on leave in Berlin (above) and Tallinn, Estonia.

Veijo Jokinen (vas.) ja Pentti Keltanen ovat löytäneet seuraa Tallinnasta Vabaduse Väljakilta, taustalla Toompean torneja.

Yrjö Roukkula (vas.), Veikko Peltola (kesk.) ja Osmo Kaski tulossa laivalla lomalle Suomeen huhtikuussa 1943, vierellään molemmin puolin saksalaisia Wehrmachtin miehiä. Kaikki oli komennettu Bad Tölzin upseerikouluun, mutta vain Roukkula meni. Peltola ja Roukkula kaatuivat seuraavana kesänä Suomen rintamalla vänrikkeinä.

Finnish volunteers on leave going to Finland on a troop trasporter and after flight.

Lomalaisia Grazista ilmeisesti Malmin kentällä talvella 1942, taustalla K.G.z.b.V. 9:n Junkers Ju–52.

Suomalaisia SS-miehiä vieraili joulukuussa 1942 eduskunnassa IKL:n vieraana.

Finns on leave in Finland.

SS-Schütze Olavi Jäätvuori (oik.) tovereineen Lahden kaupungintalolla.

Kotiutettuja ja lomalaisia kävi kunniakäynnillä Hietaniemen sankarihaudoilla Helsingissä 21.5.1942.

Some of the volunteers visited the military cemetery in Helsinki 21.5.1942 (above). Kosti Jansson on leave in Helsinki.

SS-Rottenführer Kosti Jansson lomalla Helsingissä toukokuussa 1942.

Veijo Jokinen, Mauno Kannari (?), Pentti Keltanen ja Havis Amanda.

Three men on leave in Helsinki.

SS-Obersturmführer Kai Duncker lomalla Helsingissä Museokadulla. Ducker palveli pitkään Wikingin tykistörykmentissä ja kotiutui vasta talvella 1944.

Kai Duncker from SS-Artillerie Regiment 5 on leave (above). Heikki Raevaara on leave with his brother.

SS-Unterscharführer Heikki Raevaara veljineen lomalla Haapajärvellä kesällä 1943.

Suomesta tulleita toipilaita ja haavoittuneita SS-miehiä Wienin Schönbrunnissa 4.12.1942.

Finns at Schönbrunn Wien (above) and visiting the home of a supporter.

Iloinen seurue Wienissä "Mutin" eli Rosa Köpfin kotona, suomalaisessa asepuvussa olevat ovat toipilaita Suomesta, eivät SS-miehiä.

SS-Obersturmführer Yrjö Tenomaa oli 4th/12th komppanian päällikkö 18.2–28.3.1943.

Yrjö Tenomaa, one of the few Finnish company commanders (above). Two volunteers handling field post.

SS-Unterscharführer Aarne Roiha (vas.) ja Risto Pöntinen tutkivat postia.

SS-Obersturmführer Jouko Itälä toimistossaan. Itälä palveli ensiksi Wikingin tykistössä ja sen jälkeen Waffen-SS:n eri tehtävissä aina kevääseen 1945 asti.

Jouko Itälä in his office (above). Itälä is one of the very few Finns serving in Waffen-SS into 1945. Unto Boman (left below) served in Berlin in the contact office of the battalion.

SS-Untersturmführer Unto Boman/Parvilahti ja SS-Standartenoberjunker Antti Aaltonen (oik.) Berliinissä maaliskuussa 1943. Boman hoiti Berliinissä yhteystoimistoa loppukesästä 1941 alkaen.

Täydennyskomppania Grazissa

Syyskuussa 1941 suomalaispataljoonalle perustettiin täydennyskomppania, joka sijoitettin aluksi Radomiin Puolaan, sen jälkeen Klagenfurtiin ja vihdoin marraskuussa 1941 Graziin Itävaltaan. Sen kautta kulkivat sairaaloista tulevat toipilaat ja Suomesta syksyllä 1942 tullut 200 miehen täydennys. Grazin täydennyskomppania liitettiin pataljoonaan keväällä 1943 Ruhpoldingissa.

Replacement company at Graz

A replacement company was established in September 1941 at Radom and later transferred to Graz. It took care of the convalescents and those 200 men send as replacements from Finland in autumn 1942.

Ersatz-Kompanie Finnisches Freiwilligen Bataillon eli suomalaispataljoonan täydennyskomppania sijaitsi Grazissa Itävallassa.

The replacement company of the battalion was in Graz, Austria.

Täydennyskomppanian kirjurit ja toimistoaliupseeri, vasemmalta Matti Tamminen ja Sakari Lappi-Seppälä, istumassa Veijo Vauhkonen, taustalla vahvuustaulu.

Office personnel of the replacement company (above) and company commander inspecting his men.

Täydennyskomppanian päällikkö, SS-Obersturmführer Schröder tarkistaa miehiään.

Täydennyskomppanian päällikkö, SS-Obersturmführer Schröder (vas.) ja SS-Untersturmführer Valle Vainio keväällä 1943. Vainio kävi Bad Tölzissä ensimmäisten suomalaisten mukana upseerikurssin.

Company commander of the replacement company Schröder (above left). Four volunteers in Graz.

Vasemmalta Erkki Rintanen, Kosti Jansson, SS-Untersturmführer Veikko Koiranen ja Tauno Lammi Grazissa.

Grazin täydennyskomppania oli tarkoitettu mm. toipilaille ja palvelukselta jäi aikaa muuhunkin. Yläkuvassa luetaan lehtiä ja pelataan korttia, alhaalla Olavi Pokela kirjoittaa kirjettä kotimaahan.

Off duty in Graz.

Vasemmalta tuntematon, Topi Tuomola, tuntematon, Eero Pajari ja Yrjö Niskanen Grazissa.

Finns in Graz.

SS-Sturmmann Törmä ja Matti Aho.

Grazin täydennyskomppaniaan muodostettiin kuoro, joka lauloi mm. Winterhilfen, eli talviavun tilaisuuksissa. Alakuvassa alarivissä vasemmalta tuntematon, "pastori" Virtanen, Teuvo Leikkonen, Antti Mäkinen, Kosti Jansson, toisessa rivissä Osmo Törmä, Erkki Bruun, Pauli Riikonen, tuntematon, Martti Huida, Jouko Kauko, Virtanen, kolmannessa rivissä Veijo Jokinen, Mäkinen, Matti Lehtinen, Seppo Taivalmaa, tuntematon, Tapio Kutinlahti, takarivissä ensin kolme tuntematonta, Tapio Miettinen, Toivo Miettinen ja kaksi tuntematonta, selin kuoron johtaja Esko Sonninen.

A choir made of Finns in Graz.

SS-Unterscharführer Christian Rosenbröijer kerää talviapua.

Christmas in Graz.

Kotirintamalla Grazissa voitiin juhlia vuoden 1942 joulua perinteisin menoin.

Grazin täydennyskomppaniassa oli kaikesta huolimatta myös koulutusta. Alakuvassa tuntematon vapaaehtoinen ampuu kivääriIlä ampuma-radalla, komppanian vääpelin Jahnin seuratessa vierestä. Yläkuvassa keväällä 1943 ollaan harjoitustauolla.

Training in Graz.

Täydennyskomppaniassa pidettiin aliupseerikurssi 8.8.–5.9.1942. Kuvassa tutkivat MG 34:ää vasemmala Sulo Suorttanen, 4. vasemmalta Fjalar Wisen ja 6. Urho Lehtonen.

NCO training in Graz (above) and some NCOs.

Suomalaisia aliupseereita Grazissa, vasemmalta Onni Kotala, Seppo Virtanen, Eero Terho, Paavo Heikkinen, Tapio Kutinlahti ja tuntematon SS-Unterscharführer.

Ryhmä Lehr-Regiment Brandenburgissa Muurmannin radan kanoottiretkeä varten koulutettuja suomalaisvapaaehtoisia.

Finns trained for long-range reconnaissance at Lehr-Regiment Brandenburg (above). Finns in Graz.

Vasemmalta Ari Vuorio, SS-Unterscharführer Ebner, Yrjö Niskanen ja Ilmari Ruismäki. Ebner hyppäsi, putosi tai pudotettiin ikkunasta Gross-Bornin koulutusvaiheen aikana.

Upseereita Grazissa 9.4.1943, vasemmalta SS-Untersturmführer Valle Vainio, SS-Obersturführer Tauno Pajunen, selin majuri Erkki Kokko, SS-Untersturmführer Elja Toivonen ja täydennyskomppanian vääpeli SS-Hauptscharführer Jahn.

Finns in Graz, officers and NCOs in the upper picture and some men below.

Kuva Grazin täydennyskomppanian kasarmin pihalla, vasemmalta Heikki Lapinjoki, Keijo Kuusilehto, tuntematon, Olavi Partanen, Heimo Sjögren, tuntematon, Arthur Pramberger ja Jouko Ilkka.

Tuvan “Seitsemän veljestä” asukkaat Grazista, vasemmalta ensin kaksi tuntematonta, Jorma Laurikainen, Toivo Tuomaala, tuntematon, Harri Helme, kaksi tuntematonta, Ilmari Ruismäki, Yrjö Niskanen ja Eero Pajari.

All men of one barracks room in Graz (above). Three volunteers photographed next to a photography ban.

Kolme kaverusta keväällä 1943 Grazissa kanttiinin ovella, vasemmalta Osmo Kaski , Martti Lahtinen ja Leo Kivelä. Ovessa olevaa valokuvauskieltoa ei tämän kuvaaja ole uskonut.

SS-mieheltä näyttää käyvän mikä vain, vaikka käsillään seisominen.

Finns cleaning the WC and showing their skills as athletes.

Sotilaan elämään kuuluvia ikäviä velvollisuuksia oli mm. siivoaminen, jota tässä tehdään täydennyskomppanian WC:ssä.

Syyskuussa 1942 lähetettiin Suomesta Saksaan 200 miestä täydennykseksi suomalaispataljoonalle. Miehistöön kuuluvat uudet vapaaehtoiset lähtivät Pietarsaaresta 6.9.1942 Malgathe -nimisellä joukkojenkuljetuslaivalla ja saapuivat Danzigiin 11.9.

In September 1942 200 new volunteer were sent from Finland to Germany. Volunteers in Danzig (above) and their instructors.

Uusien täydennysmiesten kouluttajia Grazissa syyskuun puolessavälissä, vasemmalla Urho Lehtonen, 3. vasemmalta Erkki Anttonen ja äärimmäisenä oikealla Brynolf Palmgren.

Uudet miehet saivat Grazissa pikakoulutuksen ja vannoivat sotilasvalan lokakuun alussa 1942. Kuvat valatilaisuudesta.

New men took their oath in Graz at the beginning of October 1942.

Täydennyskomppaniassa Grazissa oli aikaa puhdetöillekin. Suomalaisesta saunasta tehtiin tällainen malli saksalaisille. Vasemmalta Pentti Keltanen ja Kosti Jansson.

Hobbies at Graz, a model of Finnish sauna and…

Myös toisenlaisiin harrastuksiin oli aikaa Grazissa, kuva uimalaitokselta.

Tölzin upseerikoulu

Suomalaisia koulutettiin SS:n upseerikoulussa Bad Tölzissä Baijerissa kolmella kurssilla, joista viimeinen keskeytyi. Ensimmäinen kurssi alkoi keväällä 1942 ja päättyi vuodenvaihteessa. Kurssilla oli seitsemän suomalaista , joista kuusi valmistui. Toinen kurssi alkoi lokakuussa 1942 ja päättyi kesäkuussa 1943. Sille osallistui vajaat kolmekymmentä suomalaista, joista 15 valmistui. Kolmas kurssi alkoi kesäkuussa 1943, mutta keskeytyi jo syyskuussa ja kaikki 17 kurssilaista palasivat Suomeen.

Officer courses at Bad Tölz

From the spring 1942 onwards Finns attended officer courses at SS-Junkerschule Tölz in Bavaria. A total of 21 Finns graduated from the officer school from two courses. The Finns at the third course starting in June 1943 were called back to Finland already in September.

SS-Junkerschule Tölz oli Bad Tölzissä Baijerin komeissa alppimaisemissa Münchenin eteläpuolella.

SS-Junkerschule Tölz.

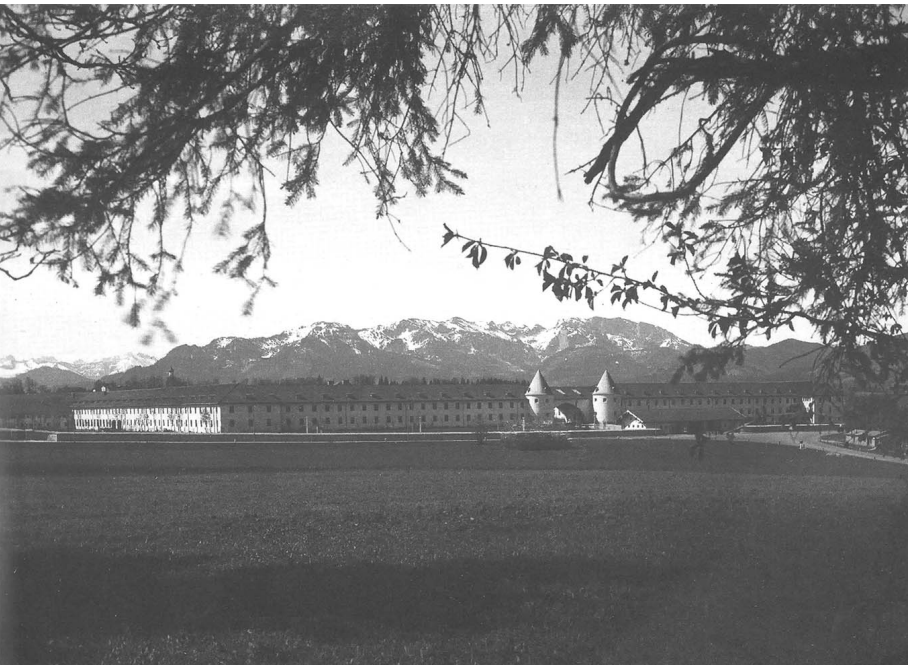

Muille kuin saksalaisille tarkoitettuja upseerikursseja johti SS-Standartenführer Fritz Klingenberg. Hän oli saanut Rautaristin ritariristin Jugoslavian taisteluista 1941 ja kaatui maaliskuussa 1945 17. SS-Panssarikrenatööridivisioonan komentajana Pfalzissa.

Fritz Klingenberg, leader of the officer courses for foreigners (above) and Markus Faulhaber, instructor in tactics.

Taktiikanopettajana suomalaisille tuli tutuksi SS-Hauptsturmführer Markus Faulhaber. Hän kuoli tapaturmaisesti Itävallassa 9.5.1945 sodan jo päätyttyä.

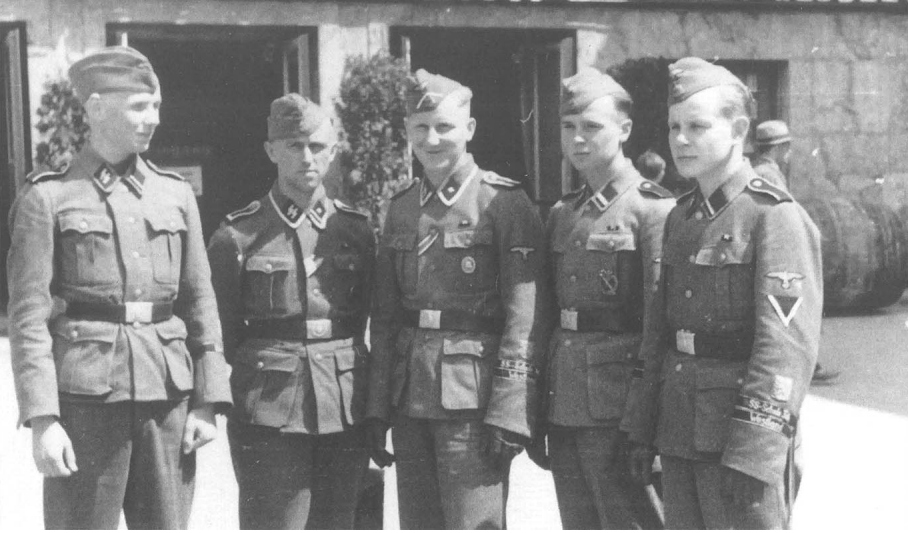

Ensimmäisen suomalaiskurssin upseerioppilaita, vasemmalta Antti Aaltonen, tuntematon, Valle Vainio, Kyösti Virtaniemi ja Elja Toivonen. Kurssi alkoi keväällä 1942 ja päättyi vuodenvaihteessa. Sille otti osaa seitsemän suomalaista, joista kuusi valmistui upseeriksi.

Officer trainees of the first course open to Finns. A total of seven Finns took part and six graduated.

Ensimmäisen kurssin suomalaisia, vasemmalta Valle Vainio, kurssien johtaja SS-Standartenführer Fritz Klingenberg, Antti Aaltonen, tuntematon, SS-Gruppenführer Ernst Kaltenbrunner ja tuntematon. Kaltenbrunnerista tuli 1943 alussa Saksan kaikkia poliisiorganisaatioita johtavan Reichssicherheitshauptamtin päällikkö ja eräs Saksan mahtavimmista miehistä.

SS-Junkerschule Tölzillä oli myös panssarivaunuja harjoitteluvälineinä. Kuvan Pz.Kpfw. 35 (t) oli tsekkiläistä alkuperää ja 1942 jo vanhentunut.

Training equipment in Bad Tölz.

Moderni radiotekniikka oli keskeisessä asemassa saksalaisessa sotilasjohtamisessa ja sitä opeteltiin Bad Tölzissäkin.

Juho Veikkola oli toisella suomalaiskurssilla ja ampuu kuvassa MG 42:lla. Veikkola ei valmistunut kurssilta, mutta tuli myöhemmin upseeriksi Suomessa.

A Finn in Bad Tölz firing with MG 42 (above) and mortar training.

Kranaatinheitinkoulutusta Tölzin upseerikoulussa.

Urheilulla oli suuri merkitys upseerikoulutuksessa Bad Tölzissä. Välineet ja urheilutilat olivat sen ajan mittapuun mukaan mainiot.

Sport was valued high in Waffen-SS officer training and the arrangements were of high quality.

Myös maastoon mentiin telttamajoitukseen, kuten yläkuvassa kesäkuussa Walchenseellä 1943.

Tent camping and riding horses were part of the training.

SS-upseerin piti luonnollisesti osata myös ratsastaa.

Polkupyöräkään ei ollut tuntematon välinen moottoroituun sodankäyntiin koulutettaville upseeriop-pilailla, kuvassa ollaan pyöräilemässä Tegernseellä.

Riding bicycles and crossing a river at the training.

Ylimenoharjoitus kumiveneellä.

Tölzin kurssit oli jaettu "Junkerschafteihin", käytännössä joukkueisiin, joissa eri maista tulleet oppilaat olivat sekaisin. Kuvassa 10. Junkerschaft lähdössä ratsastustunnille.

Finns of the second batch at the Bad Tölz courses.

Vasemmalta Tauno Polón ja Sulo Suorttanen, taustalla koulun rakennuksia. Suorttasesta tuli vuosia myöhemmin Suomen puolustusministeri.

Omassa elementissään lienevät olleet nämä lokakuussa 1942 alkaneen toisen suomalaiskurssin osanottajat suksien päällä. Vasemmalta Jaakko Manninen, Rainer Sormunen (lasit), Juha Veikkola, Brynolf Palmgren, tuntematon, Tauno Polón, Sakari Mikkola, Urho Lehtonen, Tauno Manni ja Simo Rautala.

Officer trainees of the second batch skiing in St. Anton.

Upseerioppilas alppimaisemissa St.Antonissa.

Koulun opettajia ja oppilaita St. Antonissa tammikuussa 1943, keskellä vaaleatukkainen Klingenberg. Muutkin hiihtokuvat ovat samasta paikasta ja samalta ajalta.

Officer trainees of the second batch in St.Anton.

Tölzin toisen suomalaiskurssin oppilaita St.Antonissa, vasemmalta Brynolf Palmgren, Juha Veikkola ja Tauno Polón.

Suomalaisia St.Antonissa, vasemmalta tuntematon, Juha Veikkola, Brynolf Palmgren, Antti Nahi, Sakari Järvinen, Simo Rautala ja Tauno Manni.

Officer trainees of the second batch in St.Anton.

Vasemmalta Juha Veikkola, Brynolf Palmgren ja Kai Lindgren.

Korkea vieras SS-Junkerschule Tölzissä toukokuussa 1943: Reichsführer-SS Heinrich Himmler.

Himmler visiting SS-Junkesschule Tölz (above) and instructor Holenia.

Koulun opettaja SS-Sturmbannführer Holenia.

Välillä voi ottaa vähän kevyemminkin. Yläkuvassa tuntematon tilaisuus Bad Tölzissä, alakuvassa toisen suomalaiskurssin miehiä St.Antonissa tammikuussa 1943, upseerioppilaat vasemmalta Tauno Manni, Kai Lindgren, Rainer Sormunen, Fjalar Wisen, Tauno Polón, Sakari Mikkola, Jaakko Manninen, Brynolf Palmgren, Kai Laurell, Simo Rautala, Sakari Järvinen ja Urho Lehtonen.

Two parties in Bad Tölz, an official one (above) and an unofficial.

Toisen kurssin 11. Junkerschaftin suomalaisia, alarivissä vasemmalta Lars Norrmén, Sulo Suorttanen, Sakari Mikkola, ylärivissä vasemmalta Tauno Polón, Pekka Rantasila, Simo Rautala, Sakari Järvinen, Niilo Kuustie ja Tauno Manni. Heistä Kuustie ei valmistunut kurssilta.

Some trainees of the second batch (above) and graduates of the first.

Ensimmäiseltä kurssilta vuoden vaihteessa 1942–1943 valmistuneet SS-Standartenoberjunkerit, vasemmalta Kyösti Virtaniemi, Elja Toivonen, Valle Vainio, Antti Aaltonen, Lars Fagerholm ja Herkko Kosonen.

Tölzin toiselta kurssilta valmistuneet yhtä lukuunottamatta Hangon rautatieasemalla SS-Untersturmführereinä syyskuussa 1943.

Newly commissioned officers of the second batch in September 1943 in Hanko (above) and some trainees of the third in the same month in Helsinki.

Kolmas suomalaiskurssi alkoi Bad Tölzissä kesällä 1943, mutta keskeytyi pian. Kuvassa puolet kurssilla olleista SS-Oberscharführereinä syyskuun lopulla 1943 Helsingissä Suurkirkon portailla, vasemmalta Leo Heikurainen, Eero Helminen, Rainer Sormunen, Heinz Naumann, Mikko Korpijaakko, Antti Nahi, Pentti Salla, Börje Brotell ja Arvo Hamari.

Pataljoona kotiutetaan

Suomalaispataljoona tuli rintamalta Auerbachiin 7.5.1943, josta se siirrettiin Ruhpoldingiin Baijeriin lepoon ja jäähyväisseremonioita varten. Pataljoonan viimeinen paraati ja läksiäisjuhla Saksassa pidettiin Ruhpoldingissa 23. toukokuuta. Paluumatkalle Suomeen pataljoona lähti 28.5.1943 rautateitse. Tallinnassa pataljoona lastattiin 1. kesäkuuta laivaan, joka toi sen Hankoon.

The battalion is sent home

The Finnish Volunteer Battalion was trasferred to Auerbach/Grafenwöhr from the front. From there it was trasported to Ruhpolding for rest and farewell ceremonies held 23th May. The battalion left Ruhpolding 28.5. and was loaded at Tallinn harbour, Estonia on 1st June.

Suomalaispataljoona siirrettiin rintamasta irroittamisen jälkeen Auerbachiin Grafenwöhrin harjoitusalueelle Nürnbergin lähelle, jonne se saapui 7.5.1943.

The Finnish Volunteer Battalion ended up in Auerbach in Grafenwöhr training area after being withdrawn from the front.

Auerbachissa aika kului odottelussa, kuvassa polvella keskellä Heikki Jalkanen kaksi tuntematonta vierellään, seisomassa vasemmalta Suominen, Arvo Hamari, Sakari Sulinman, Partanen, Pentti Alanne, tuntematon, Erwin Lange ja Erkki Karrus.

Volunteers in Grafenwöhr.

Ryhmä tunnistamattomia vapaaehtoisia Auerbachissa, keskellä SS-Scharführer Armas Henriksson.

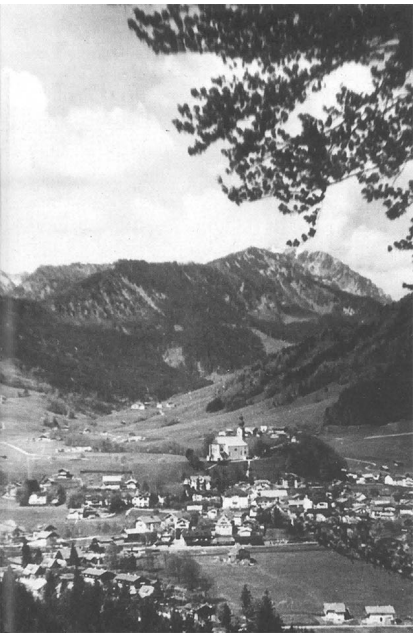

Suomalaisia Auerbachissa, äärimmäisenä vasemmalla Terho Toivonen, edessä keskellä Evert Hänninen, muut tunnistamattomia, ilmeisesti 2./10. komppanian väkeä.

The battalion was transported on 11.5.1943 from Auerbach to Ruhpolding, Bavaria for rest.

Auerbachista pataljoona kuljetettiin 11.5.1943 lepoon Ruhpoldingin baijerilaiskylään.

Suomalaiset rentoutuvat Cafe Sonnehofissa Ruhpoldingissa, vasemmalta Tuomo Lindroos, Alf-Erik Silfverberg, Kurt Tillmann, tuntematon ja Matti Sipiläinen.

Volunteers relaxing in Ruhpolding (above) and Collani talking to his men.

Collani puhutteli kaikki vapaaehtoiset Ruhpoldingissa. Kuvassa vasemmalta Kauko Ingerö, tuntematon, Hans Collani, Helmut Hirt, tuntematon, tuntematon selin, Karl-Heinz Ertel, tuntematon, Pape, Sulo Puutio ja tulkkina Kalevi Haapaniemi.

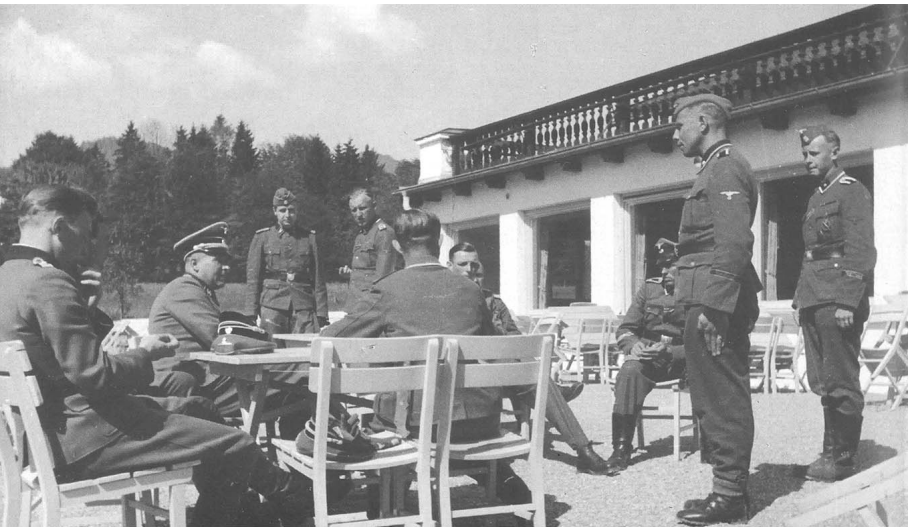

Myös kenraali Steiner vieraili suomalaispataljoonassa Ruhpoldingissa. Hänet oli tammikuussa 1943 ylennetty ja kuvan ottamisen aikoihin hän ei enää komentanut Wiking -divisioonaa, vaan III SS-Panssariarmeijakuntaa. Steinerin vieressä Collani ja äärimmäisenä oikealla tulkkina Kurt Tillmann.

Steiner visiting the battalion in Ruhpolding.

Kilju alkaa tehdä tehtävänsä Ruhpoldingissa, vasemmalta Veikko Pentinmäki, Niilo Breilin, Toivo Vainio ja Heikki Raevaara.

Home-brewed drink has taken its victims (above) and Bavarian girls a lot of admirers.

Ruhpoldingissa oli myös viehättäviä baijerilaisneitosia.

SS-Obersturmführer Heikki Mansala on löytänyt norjalaisen sairaanhoitajattaren sukasta reiän.

Heikki Mansala and Norwegian nurses (above), Pentti Karhu with a dog.

SS-Oberscharführer Pentti Karhu ja koira.

Vasemmalta SS-Hauptscharführer Veikko Paavola, SS-Obersturmführer Tauno Pajunen ja SS-Scharführer Niilo Kuustie Ruhpoldingissa.

Two Finnish NCO`s and an officer in Ruhpolding.

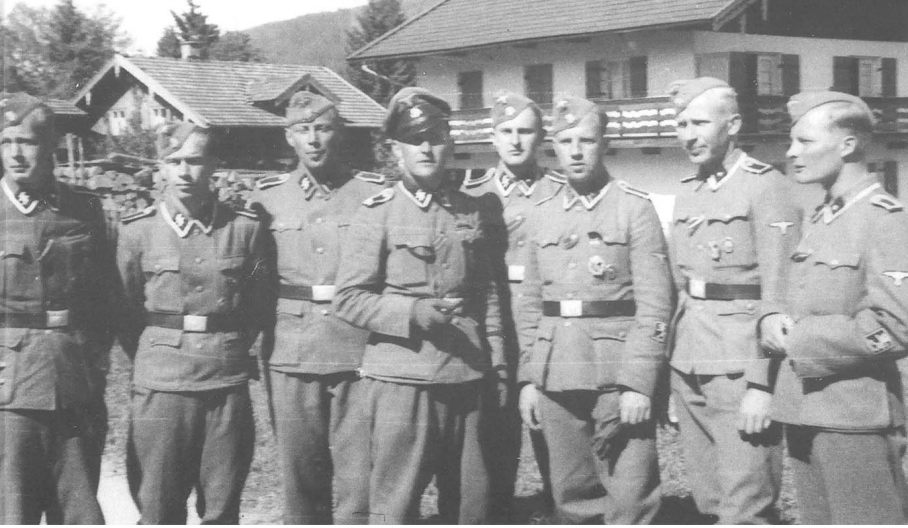

1./9. komppanian aliupseereita Ruhpoldingissa, vasemmalta Kalevi Haapaniemi, tuntematon, Sulo Puutio, Pentti Karhu, tuntematon, Leo Tirkkonen, Nestor Hännikäinen ja Åke Kelin.

Volunteers and their superiors at Ruhpolding, above men from 1st/9th Company and below 3rd/11th Company commander Deck.

3./11. komppanian päällikkönä oli joulukuusta 1942 alkaen aina pataljoonan lakkauttamiseen asti SS-Obersturmführer Eugen Deck (vas.). Deck palkittiin kolmasti panssarivaunun tuhoamisesta, mistä merkkinä hihassa asianomaiset nauhat. Oikealla SS-Untersturmführer Kyösti Virtaniemi.

Hieman epäsotilaallisesti pitävät nämä suomalaiset kivääreitään Ruhpoldingissa.

In Ruhpolding volunteers got the last time new rifles to be used in the farewell ceremonies.

Ruhpoldingissakin marssittiin, tässä harjoitellaan läksiäisjuhlaa.

1./9. komppania marssii laulaen, kärjessä komppanianpäällikkö Ertel.

1st/9th Company marching (above) and Steiner with Finns.

Ruhpoldingiin tuli myös toipilaita, joista Risto Kiveä kenraali Steiner tervehtii isällisesti.

Ruhpoldingissa pidettiin läksiäisjuhla 23.5.1943. Kuvassa 4./12. komppanian rivistöä, oikealta ensin kaksi tuntematonta, Jouko Kauko, Pauli Riikonen, Erkki Mustonen, tuntematon, Vilho Sirkiä ja Erkki Koskimies.

The farewell parade was held on 23.5.1943.

Läksiäisjuhlassa Steiner tarkasti suomalaispataljoonan, vasemmalla Collani ja hänen takanaan yhteysupseeri Kalervo Kurkiala ja majuri Erkki Kokko, SS-miesten asioita Berliinin lähetystössä hoitava suomalaisupseeri.

SS-Gruppenführer Felix Steiner viimeistä kertaa suomalaistensa kanssa Saksan maaperällä.

Farewell ceremonies in Ruhpolding.

Läksiäisjuhla päättyi paraatiin Ruhpoldingissa.

1./9. komppanian miehiä läksiäisparaatissa, äärimmäisenä vasemmalla SS-Untersturmführer Lars Fagerholm, oikealla SS-Scharführer Veikko Vuorinen.

Farewell ceremonies in Ruhpolding.

Steiner ottaa vastaan ohimarssin Ruhpoldingissa, Collani miekka kädessä auton vieressä. Marssijoita vasemmalta SS-Untersturmführer Elja Toivonen, Onni Eklund, tuntematon, Arvi Pyyhtiä ja Jaakko Manninen.

Läksiäisjuhlallisuudet huipentuivat juhlaan 23.5. Kurhausissa. Juhlan järjestivät mm. kansallissosialistisen puolueen ulkomaanorganisaatio ja Saksan propagandaministeriö. Yläkuvassa suomalaisvapaaehtoisia, alakuvassa vasemmalta Karl-Heinz Ertel, Liisa Berg, Kauko Ingerö, Eugen Deck, Mauri Sartio ja Laine-Maire Kyöstilä.

Finns at the farewell party, below company commanders and Finnish nurses in the front row.

Matka kotimaahan alkoi Ruhpoldingista 28.5.1943 rautateitse. Junavaunut saivat liidulla tehdyt koristeet, jotka kertoivat suomalaispataljoonan olevan kotimatkallaan. Reitti kulki Münchenin, Regensburgin, Chemnitzin ja Tilsitin kautta Tallinnaan.

The homebound transport left 28.5.1943 Ruhpolding. Railway carriages got decorations made with chalk.

Vaunujen piirrokset taiteili Kurt Tillmann, tässä syntyy karikatyyri suomalaisvapaaehtoisesta.

Artist making a caricature of Finnish volunteer (above) and two volunteer on the way home in Tapa, Estonia.

SS-Rottenführerit Harri Helme (vas.) ja Yrjö Pyyhtiä junan pysähtyessä Tapassa Virossa.

SS-Unterscharführer Alf-Erik Silfverberg (alhaalla) ja SS-Oberscharführer Zinnöcker tuhosivat venäläisen T–34 -panssarin 12.2.1943 ja saivat hihaansa tästä kertovan kunniamerkin. Kuva kotimatkan jostakin vaiheesta.

Two men who destroyed a T–34 in February 1943 and got the Panzervernichtungsabzeichen.

Matkustaminen voi joskus olla raskasta. Väsymys on yllättänyt tämän SS-Rottenführerin vaunun käytävällä.

A "casualty" during the trip and volunteers waiting 1.6.1943 at the pier of Tallinn harbour.

Viimenen etappi kotimatkasta tehtiin laivalla Tallinnasta, kuvassa 1./9. komppanian miehiä odottamassa 1.6.1943 laivaan nousua.

Laivalla oli aikaa nauttia kesäauringosta, yläkuvassa vasemmalla Eero Pylkkänen ja kolmantena vasemmalta Tuomo Lindroos, alakuvassa vasemmalta Kosti Cande, Veli Pietilä ja Olavi Pokela.

Crossing the Baltic and time to rest.

Pataljoona lakkautetaan

Suomalaispataljoonan saapumisjuhlallisuudet pidettiin Hangossa 2.6.1943 ja vielä samana iltana se lähti kohden Tamperetta. Tampereella pidettiin pataljoonan omaisille ja tukijoille juhla, jonka jälkeen vapaaehtoiset pääsivät lomalle eri puolille Suomea. Hankoon SS-miehet palasivat 2.7.1943 odottamaan Suomen ja Saksan päätöstä pataljoonan kohtalosta. Pataljoonan lopettajaistilaisuus pidettiin Hangossa 11.7.1943, jonka jälkeen vapaaehtoiset siirtyivät Suomen armeijaan.

The battalion is disbanded

The home-coming parade of the battalion was held on 2.6.1943 at Hanko and another celebration for the relatives of the SS-men and supporters of the volunteer movement at Tampere next day. After a months leave volunteers returned to Hanko on 2nd July and after negotiations between Germany and Finland the battalion was disbanded 11.7.1943. The volunteers were thereafter trasferred to the Finnish Army.

Suomalaiset kotimaahan tuonut SS Warthe Hangon satamassa 1.6.1943.

SS Warthe, which brought the volunteers home, in Hanko.

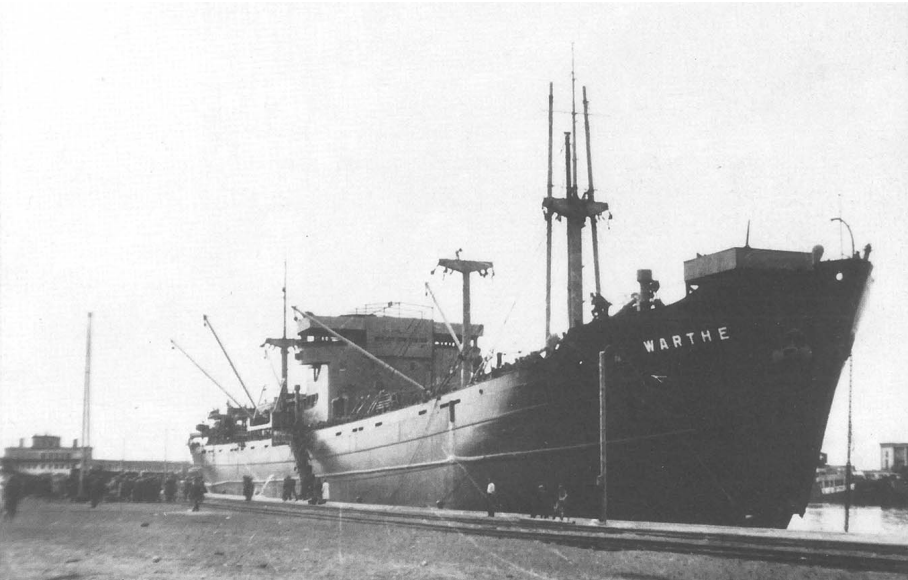

Vapaaehtoiset odottavat laivan kannella rantaanpääsyä tornisterit selässä. SA-kuva

Landing in Hanko.

Laivasta laskeutuvilla suomalaisilla oli monella kahden vuoden raskas palvelus takanaan. SA-kuva

Home-coming ceremonies were held 2.6.1943 in Hanko.

Pataljoonan saapumiskatselmus pidettiin Hangossa 2.6.1943, kuvassa vasemmalta everstiluutnantti Marjanen, tuntematon saksalainen upseeri, Collani ja eversti Leander.

1./9. komppanian Hangon saapumiskatselmuksessa, rivin päässä komppanianpäällikkö Ertel. SA-kuva

1st/9th (above) and 4th/12st Company 2.6.1943 in Hanko.

4./12. komppania, rivin päässä komppanianpäällikkö SS-Obersturmführer Mauri Sartio. SA-kuva

Kurkiala komentaa, Steiner ja Malmberg seuraavat.

Home-coming ceremonies 2.6.1943 in Hanko. Collani, Steiner and Finnish general Malmberg inspecting the battalion (below).

Collani, Steiner ja Malmberg Hangon saapumiskatselmuksessa 2.6.1943. Hangon tilaisuus oli komein virallinen tilaisuus pataljoonalle Suomessa.SA-kuva

Katselmus päättyi ohimarssiin, jonka otti vastaa kenraali Malmberg. SA-kuva

Ceremonies ended with a march past (above), Steiner also met some volunteers.

Steiner tapasi Hangon tilaisuudessa entisiä alaisiaan, kuvassa Paul Nummelin ja oikealla Vilho Sinkkilä.SA-kuva

Hangosta pataljoona kuljetettiin Tampereelle, jossa järjestettiin 3.6.1943 pataljoonalle, sen tukijoille ja vapaaehtoisten omaisille juhla. Junavaunut oli koristeltu koivuin, olihan Suomessa kesäkuu.

The battalion was transported to Tampere where a celebration was held the next day.

Juhlan näyttämönä Tampereella oli Pyynikin urheilukenttä, joka oli ääriään myöten täynnä. Etualalla tamperelaisia sotilaspoikia.

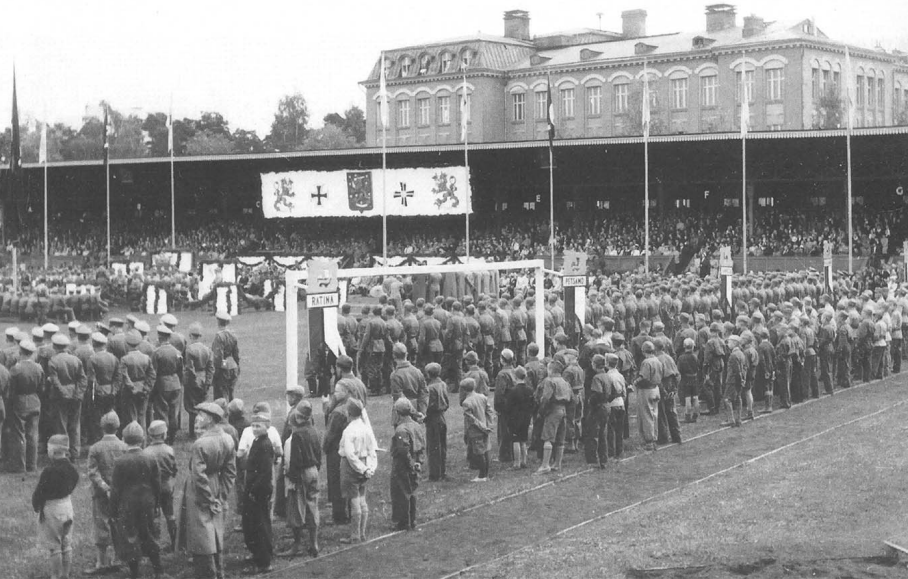

Juhlassa huolehti musiikista Lapissa olevan 6. SS-Vuoristodivisioona Nordin soittokunta (yllä), alla pataljoona saapuu urheilukentälle.

Band from 6. SS-Gebirgsdivision Nord (above) and battalion coming to the celebrations.

Pyynikin urheilukenttä oli koristeltu tapahtumaa varten. Kuvassa marssivat kentälle mm. vasemmalta ensimmäisessä ruodussa Veikko Kallio, Reino Mäkeläinen ja Arvi Huttunen.

Celebration 3.6.1943 in Tampere.

Pataljoona saapui Tampereelle 3. kesäkuuta aamulla ja siistiytyi Klassisessa lyseossa, joka näkyy taustalla, itse juhla alkoi puolilta päivin. Koululla perustettiin SS-Aseveljet ry.

Yläkuvassa 1./9. komppania, vasemmalta Karl-Heinz Ertel, Lars Fagerholm, alakuvassa 2./10. komppania, vasemmalta Kauko Ingerö, Erich Lange, Matti Sipiläinen, Eino Konttinen, Tuomo Lindroos, kaksi tuntematonta ja Erkki Mansikka. Päähineiden paikasta päätellen on meneillään kenttähartaus, ateistisessa SS-järjestössä äärimmäisen harvinainen tilaisuus.

1st/9th (above) and 2nd/10th Company in Tampere.

Yläkuvassa 3./11. komppania, vasemmalta Eugen Deck, Kyösti Virtaniemi, alakuvassa 4./12. komppania, vasemmalta Mauri Sartio ja Valle Vainio.

3rd/11th (above) and 4th/12th Company in Tampere.

Ilmeisesti Suomessa lomalla olleita, toipilaita ja invalidisoituneita Tampereen juhlassa. Yläkuvassa vasemmalta ensin kaksi tunnistamatonta, Reino Montola, Pauli Asikainen ja Seppo Virtanen. Alakuvassa Steiner ja Malmberg tarkastavat.

Volunteers on leave and wounded men in Tampere.

Steiner ja Kurkiala Tampereella.

Steiner tervehtii pataljoonaa ja yleisöä, alakuvassa vasemmalla Collani ja oikealla pataljoonan adjutantti SS-Obersturmführer Helmut Hirt.

Steiner (above) , Collani and the battalion adjutant Hirt in Tampere.

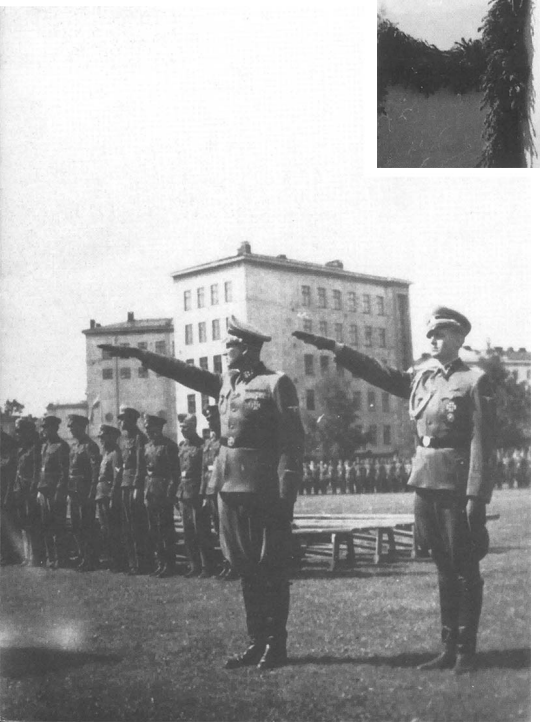

Tampereen Klassisen lyseon piha, yläkuvassa ruokailu menneillään, alakuvassa SS-Oberscharführerit Pape (vas.) ja Stülken jakavat lomatodistuksia.

Eating after the celebrations (above) and sorting out the leave documents.

Pataljoonan päällystöä ja taustavaikuttajia, oikealla etualalla pataljoonan suomalainen lääkäri, SS-Obersturmführer Olli Somersalo ja hänestä oikealle suomalaiset sairaanhoitajat Liisa Berg, Laine-Maire Kyöstilä ja Helvi Piekkola.

Battalion officers and supporters, fifth from right the Finnish battalion surgeon Olli Somersalo (above). Three volunteers on their leave in June 1943.

Porin seudulta kotoisin olevia vapaaehtoisia lomalla Tampereen juhlan jälkeen kesäkuussa, ehkä Yyterissä, vasemmalta Martti Huida, Yrjö Salmela ja Matti Joki.

Pidettyään kuukauden lomansa SS-vapaaehtoiset palasivat Hankoon, jossa lähes toimettomina odottelivat viikon päätöstä pataljoonan lakkauttamisesta tai palveluksen jatkamisesta. Mielialaa näyttää kohottaneen ainakin konjakkipullon myynti huutokaupalla, meklarina Olavi Alhainen.

Again in Hanko waiting for the disband, a bottle of cognag is sold by auction.

Hangossa oli mahdollisuus rentoutua makailemalla rantakallioilla. Yläkuvassa neljä tunnistamatonta vapaaehtoista, alakuvassa vasemmalta Viljo Sjöberg (Suomen armeijan autonkuljettaja), Aarre Vuokko, Matti Konkola, Gunnar Koskinen, Juuso Heinäkari, Niilo Lauttamus, Teuvo Leikkonen ja Viitanen.

Relaxing in Hanko.

Pataljoonan päättäjäistilaisuudessa 11.7.1943 Collani jakoi 45 Rautaristiä ja hyvästeli jokaisen miehen kädestä.

Battalion commander Collani awarded 11.7.1943 45 men with Iron Cross and shook hand with every man in the battalion.

Osa päättäjäistilaisuudessa Rautaristin saaneista.

Some of the men who got Iron Cross (above) and the battalion last time together in German uniform.

Pataljoonan päättäjäistilaisuus Hangossa 11.7.1943 oli järjestetty sangen karusti ja kuvasti samalla suomalaisten ja saksalaisten välien viilenemistä.

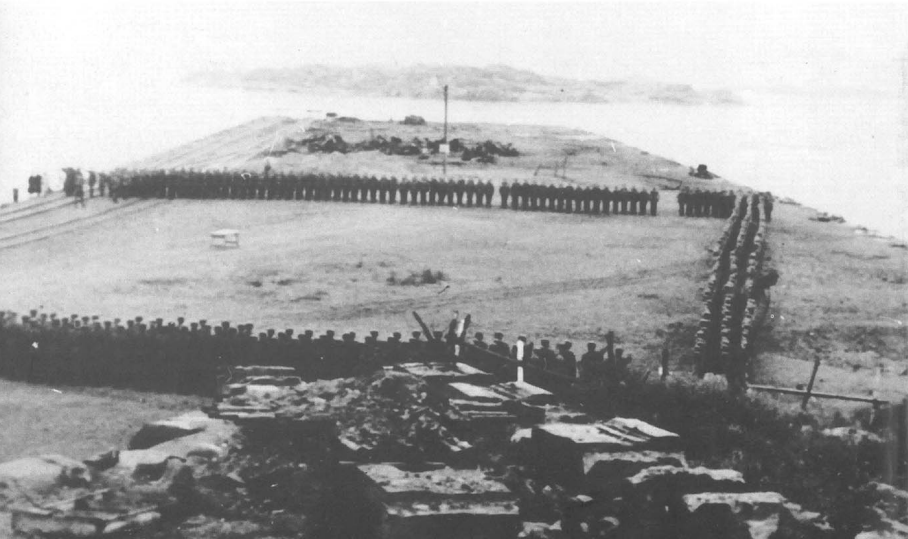

Kun pataljoonankomentaja Collani oli vapauttanut miehet Waffen-SS:n palveluksesta nämä siirtyivät majoitukseensa ja vaihtoivat päälleen suomalaisen asepuvun. Vapaaehtoisten tie kulki tämän jälkeen eri puolille Suomen rintamaa eri joukko-osastoihin. Suurin osa, 88 miestä, komennettiin Upseerikouluun Niinisaloon kurssille UK 57. Kurssilla vietettiin toveri-ilta, johon liittyy alakuvan koristus.

Change of uniforms and to the Finnish army.

Helsingin Hietaniemessä järjestettiin pataljoonan hajoittamisen jälkeen 19.9.1943 kentälle jääneiden siunaustilaisuus. Yläkuvassa pataljoonan kenttäpappi Kalervo Kurkiala puhuu, alakuvassa upseerien kunniavartio.

The last official ceremony for the fallen comrades left behind, in Helsinki 19.9.1943.

Kentälle jääneiden siunaustilaisuus oli viimeinen virallisluontoinen tilaisuus suomalaisen SS-pataljonan osalta. Alakuvassa Karl Erik Ladau, Kalervo Kurkiala ja Tauno Pohjanlehto tilaisuudessa, Ladau ja Pohjanlehto suomalaisessa asepuvussa.

Ladau, Kurkiala and Pohjanlehto at the ceremony 19.9.1943 at the military cemetery, Helsinki.

Vapaaehtoispataljoonan kaatuneille pystytetty muistomerkki Helsingin Hietaniemen sankarihautausmaalla on ainoa pysyvä muistomerkki pataljoonalle ja sen kaatuneille.

Monument for those killed in action of the battalion in Helsinki.

Kirjallisuus

Bender, Roger James and Taylor, Hugh Page, Uniforms, Organization and History of the Waffen-SS, vol.1–5, San Hose 1971–1982
Elo, Veikko, Pantin lunastajat, Saarijärvi 1993
Jokipii, Mauno, Panttipataljoona, suomalaisen SS-pataljoonan historia, 3. painos, Jyväskylä 1996
Lappi-Seppälä, Sakari, Haudat Dneprin varrella, SS-miehen päiväkirjan lehtiä, Helsinki 1945
Littlejohn, David, Foreign Legions of the Third Reich, vol. 1- 4, San Hose 1987
Mabire, Jean, Die SS-Panzer-Division "Wiking", Germanische Freiwillige im Kampf für Europa, Preussisch Oldendorf 1983
Parvilahti, Unto, Terekille ja takaisin, Keuruu 1958
Steiner, Felix, Die Freiwilligen, Idee und Opfergang, Göttingen 1958
Die Armee der Geächteten, Göttingen 1963
Strassner, Peter, Europäische Freiwillige, Die Geschichte der 5.SS-Panzerdivision Wiking, Osnabrück 1986
Tieke, Wilhelm, Das Finnische Freiwilligen-Bataillon der Waffen-SS, III.(finn.)/Nordland, Osnabrück 1979
Tyrkkö, Jukka, Suomalaisia suursodassa, SS-vapaaehtoisten vaiheita jääkärien jäljillä 1941–43, Porvoo 1961